

Az újbudai
**közösségi
házak**
rövid története

Farkas Zsolt

Farkas Zsolt
Az újbudai közösségi házak
rövid története

Farkas Zsolt

Az újbudai közösségi házak rövid története

Etele Helytörténeti Gyűjtemény
Budapest, 2016

A XI. kerület rövid közművelődés története

Újbuda Budapest XI. kerülete, Budapest „Nyugati Kapujának” is nevezik. A főváros egyik legnagyobb kiterjedésű, mintegy 33,49 km² nagyságú városrésze, lakóinak száma 152.620 fő (2015 évben). Ezeknek az adatoknak az alapján az ország „5. legnagyobb városának” is mondják. A pesti kerületek kialakulásával összehasonlítva viszonylag „fiatalnak” mondható, mert Pest és Buda egyesítését követő városfejlesztési döntések után épült ki.

Az „Újbuda” összefoglaló nevet 2005-ben kapta, mert hivatalosan huszonegy városrészből áll. Több földrajzi egységet – többek között – a Sashegyet, a Gellérthegyet, a legkorábban benépesült Szentimrevárost, az 1950-ben hozzásatolt Albertfalvát és Kelenvölgyet, illetve a később épült lakótelepeket is magába foglalja. Ez a széttagoltság a mai közművelődési intézményhálózat kialakulását is meghatározta.

Újbuda a „legnagyobb egyetemi város is” Magyarországon. A Műszaki Egyetem oktatói közül sokan itt telepedtek le a mai Bartók Béla úton és a Gellért-hegyi villákban. Mindemellett a környék szellemi életének meghatározója lett a képzőművészet (Rippl-Rónai, Czóbel, Iványi-Grünwald stb.) és rányomta bélyegét a kor irodalmi-kávéházi szereplőinek (Karinthy család, Kosztolányi, Móricz Zsigmond stb.) hatása is.

Buda első közkönyvtára a Karinthy Frigyes úton volt. Ez a könyvtár az akkori Verpeléti úton már 1919-től 1943-ig a Budai Könyvtár Egyesület jogutódjaként működött. (A háború után visszaköltözött eredeti helyére a Budai Vigadóba.) 1965-től már a Szabó Ervin Könyvtár 6. sz. közkönyvtáraként indult újra, s azóta folyamatosan szolgálja a kerület lakosságát. Uray Béla népművelő-könyvtáros és munkatársai fontosnak tartották a hagyományteremtő irodalmi élet beindítását. Az 1960-as években a legnagyobb forgalommal büszkélkedő könyvtár vetélkedőket, kiállításokat szervezett, kapcsolatot tartott fenn az iskolákkal és az üzemi könyvtárakkal.

A XI. kerületi Tanács Népművelési Csoportja is színesítette a városrész kulturális kínálatát. 1965-ben Szűcs Lászlóné kezdeményezésére beindította a Budai Parkszínpad mellett lévő Park Irodalmi Presszót, melynek látogatottsága minden várakozást felülmúlt. Kezdetben szokatlan volt az éttermi környezet, de a dekoratív helyszín, az írók és az előadóművészek személyes jelenléte alkalmasnak bizonyult a megfelelő hangulat kialakítására. A Népművelési Csoport nyáron, a Budai Parkszínpad előtt, különböző rendezvényeket

Kiadja a KözPont Újbudai Kulturális, Pedagógiai és Média Kft.

Felelős kiadó: Hőnyi Gyula ügyvezető igazgató
ISBN 978 963 12 6891 1

Borítókép: fortepan.hu | 1981 | orig.: Jankovszky György

szervezett, melyet egy idő után ún. „Telephelynélküli Klubnak” neveztek el, és 1977-ben átkerült a Bartók 32 Galériába.

1969-ben Öveges József irányításával a Zsombolyai utca 2-4-ben kezdte el munkáját a TIT Stúdió, amelynek jelentős szerepe lett a természettudományos ismeretek terjesztésében.

Az 1960-as, 70-es években a fiatalok szórakozásának legfőbb szinterei az üzemi ifjúsági klubok voltak, melyek több helyen befogadták a környék lakóit is. A legnagyobbak a VSZM, az Április 4. Gépgyár, a Magyar Kábel, a Gamma stb. klubjai a kerületben is jelentős szerepet tölthettek be, gyakran helyet adtak a TIT ismeretterjesztő előadásainak is.

A kerület első művelődési háza az 1950-ben épült Fővárosi Művelődési Ház (FMH) volt a Fehérvári úton. Elődöntményét, a Pamutkolor Dallos Ida Művelődési Házat 1959-ben a Szakszervezetek Országos Tanácsa (SZOT) vette át, majd 1962-től idetartozott a Fővárosi Népművelési Tanácsadó is. 1979-ben, a Budapesti Művelődési Központ (BMK) indulása után, a két intézmény között feladatmegosztásra került sor.

Az FMH, akkori nevén Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Háza (SZFMH), a szakszervezeti művelődési házak vezető intézményévé vált. Ezt a funkcióját – megváltozott formában ugyan – de a rendszerváltozás után is megtartotta, amikor a fennmaradt szakszervezeti intézmények ernyőszervezetének, a TEMI-nek (Területi Művelődési Intézmények) lett a székhelye. Igazgatója Urbán Gyula a kezdetektől, 1979-től 2006-ban bekövetkezett haláláig szolgálta ennek az intézményhálózatnak az ügyét.

1979 nyarán nyitott a BMK. Az eredetileg Kelenföldi Klubkönyvtárnak épült művelődési ház végül is a főváros fenntartásában kezdte el működését Budapesti Művelődési Központ (Etele út 55.) néven. Első főigazgatója Tarján Béláné volt, aki kerületi lakosként is szíven viselte a helyi közművelődés fejlesztését is. Ezért az FMH-ből átkerült módszertani munka és a fenntartó leadott jogköre alapján végzett fővárosi közművelődési szakfelügyelet mellett, a kerületi kulturális közművelődési igények kielégítésére is hangsúlyt helyezett. Létrejött egy külön szervezeti egység az ún. Kerületi Csoport, melyet Kiss Benedekné irányított. Az épületben a FSZEK kelenföldi egysége is helyet kapott, fontos volt ez azért is, mert külön gyerekkönyvtári része az elmúlt évtizedek során jelentős szerepet töltött be a lakótelepi iskolák olvasási szokásainak kialakításában.

Az 1970-es évek második felében, a lakótelepek kialakulását követően, a kerület irányításában új közművelődési fejlesztési koncepció született meg. Az állampárt, a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) az egyre növekvő

lakosságú városrészekben meg akart erősödni, ezért olyan határozatot hozott, hogy a mivel a benépesült városrészekben nincs művelődési szintér, ezért a lakótelepekkel együtt épülő pártházak „nyíljanak meg”, hiszen amúgy is csak a hét bizonyos délutánjain voltak kihasználva. (Ebben az időben jelentős szerepet vállaltak fel az iskolák is, a „nyitott iskola mozgalom” keretében, a lakosságot beengedték a tornatermekbe, és az előcsarnokaikban szervezett hétvégi kulturális eseményeikre.) A közösségi házakban az MSZMP, a Vöröskereszt, a Hazafias Népfront helyi szervezetei mellett tehát helyet kaptak a különböző kulturális rendezvények, közösségi programok, lakóhelyi egyesületek, nyugdíjas klubok. Az 1980-as évektől kezdték el működésüket ilyen módon a közösségi házak Őrmezőn, Kelenvölgyben, Lágymányoson, Kelenföldön, majd Gazdagréten. Ettől kezdve a névhasználat is elterjedt az országban, elsősorban a községek és a nagyvárosi lakótelepek kisebb művelődési házait hívják így.

A közművelődési szakemberek foglalkoztatása először a Népművelési Csoport, később a létszám és az intézmények számának növekedésével létrejött XI. kerületi Közművelődési Intézmények Igazgatóságához tartozott. Ez az időszak 1982-1988-ig tartott, az igazgató Monostori Károly volt. Ez elsősorban egy gazdasági szervezet volt, a közösségi házak megtarthatták szakmai önállóságukat. Idővel az Igazgatóság a kerületi média központja is lett, ide tartozott a XI. kerületi Híradó, a Gazdagréti Községi TV majd a kerületi rádió szerkesztősége is. A népművelők közösen szervezték a kerületi nagyrendezvényeket a Kamaraerdei Ifjúsági Parkban, a Kelenföldi Szabadidőparkban (Bikás dombon) és a Feneketlen-tó partján, alkalmanként a Budai Parkszínpadon.

Az Igazgatóság megszűnését követően a közösségi házak gazdaságilag is és szakmailag is önállóak lettek. Majd 1999. december 31-ével – az akkori önkormányzat – mint költségvetési intézményt a Kamaraerdei Ifjúsági Parkkal együtt megszüntette a Lágymányosi Községi Házat és a VSZM Községi Háza is. Ezeket a létesítményeket egyesületeknek, magánvállalkozásnak adta bérbe az eredeti közművelődési-kulturális funkciók kizárólagos megtartásával.

A többi közösségi ház a gazdasági környezetnek és a fenntartó döntésének megfelelően változtatta gazdasági és szakmai önállóságát, mígnem Újbuda Önkormányzata 2011. július 1-jei hatállyal megalapította az Újbudai Kulturális Intézetet (KULTI), azzal a céllal, hogy a fenntartása alatt álló kulturális intézmények – egy központi szervezetbe integrálva – közművelődési programjának megvalósítása mind szélesebb körben, és a kor igényeinek

megfelelő színvonalon, költségkímélő módon jöjjön létre. A kulturális intézetbe a közösségi házak mellett a Kelenvölgyi Könyvtár, a Bartók 32 Galéria, a Karinthy Szalon és az Etele Helytörténeti Gyűjtemény is beintegrálódott, majd a Gamma Nyugdíjas Klub, az Albertfalvi Hely- és Iskolatörténeti Gyűjtemény, illetve az újonnan kialakított őrmeei Alkotóház is. Az új intézmény élére az Őrmeei Községi Ház addigi igazgatóját, Preisinger Évát nevezték ki.

Gyermeknap Kelenföldön (80-as évek)

A közösségi házakban megszűntek az igazgatói státuszok, s a szakmai munkát a továbbiakban két egyenrangú szakmai referens látta el az igazgató közvetlen irányítása mellett. A házak lokális újságai megszűntek, s helyettük 2012-től a kerületi terjesztésű KULTI programajánló magazint adták ki, amelyben nem csak az Újbudai Kulturális Intézet, hanem a többi kerületi kulturális intézmény programjai is megjelentek. Az újság 2015-ben szűnt meg.

Újbuda Önkormányzata 2015-ben az új Gazdasági Programra épülő Kulturális Koncepciót dolgozott ki, amely szerint olyan intézményt kell

létrehozni a kerületben, amely az integrált szemléletű modellnek megfelelően, a kultúrát, a kommunikációt, a médiát, az oktatást, a városmarketinget, a turizmust és a társadalmi konzultációt, sőt a tehetséggondozást is magában foglalja, s ezeket a területeket képes lefedni. S mindezen tevékenységen túl, illetve ezek segítségével a társadalmi felzárkóztatást támogató közművelődési tevékenységeket is kiemelten kezeli.

Így 2015. július 31-ei hatállyal Újbuda Önkormányzata megszüntette az Újbudai Kulturális Intézetet, s a képviselő-testület úgy határozott, hogy augusztus 1-jétől a KULTI feladatait, valamint az Újbudai Pedagógiai Intézetnél megmaradt feladatokat a kerületi újságot kiadó és a televíziót üzemeltető Média 11 Tömegkommunikációs és Szolgáltató Kft. keretében vonja össze.

Az új feladatköröknek megfelelően a Média 11-et átalakították, és 2015 őszétől KözPont Újbudai Kulturális, Pedagógiai és Média Kft. néven folytatja a munkáját Hőnyi Gyula ügyvezető igazgató vezetésével. A kulturális igazgató Antal Nikolett, a közművelődési vezető pedig Szebeni Dóra lett. A közművelődési vezető irányítja és koordinálja a közösségi házak, a Kelenvölgyi Könyvtár és a helytörténeti gyűjtemények munkáját. A házakban egy szakmai referens és egy kulturális szervező látja el a munkát. A referens az adott telephely vezetője is egyben, aki alulról tud építkezni, mert része a helyi társadalomnak, a látogatókkal személyes kapcsolatot ápol, így ezek ismeretében egyéni arculatot tud adni az adott közösségi háznak.

2016 februárjában jelent meg a Pont Magazin első száma, amely azóta is havilap jelleggel, fiatalos külsővel és tartalommal tájékoztatja az olvasókat Újbuda kulturális programjairól, illetve életmód és szabadidő rovatokkal is jelentkezik.

Az intézmények bemutatása során először az 1999. december 31-én megszűnt közösségi házakat ismerhetjük meg egy-egy rövid visszatekintésben, majd a napjainkig működő közösségi házak történetét olvashatjuk részletesebben.

Megszűnt közösségi házak

Lágymányosi Községi Ház

1117 Budapest, Kőrösi József utca 17.

A Lágymányosi Községi Ház épülete a 80-as évek közepén

A Lágymányosi Községi Ház 1982 tavaszán nyílt meg, első vezetője Szalóky Károly volt. A kezdeti pár év nagyon kusza viszonyok között telt, hiszen az épület addig az MSZMP helyi székháza volt. A hétfői nap volt a mozgalmi nap, ekkor csak ők használták a házat, és keddtől vasárnapig zajlottak az LKH és a klubjai által szervezett programok.

A kezdetek az akkoriban reform koncepciónak számító „nyitott ház” elv alapján teltek, amely lényege az a felismerés volt, hogy a város, városrésze tele van kreatív emberekkel, akiknek határozott elképzelésük van bizonyos művészeti, közösségi tevékenységekről, csak helyet keresnek azok működtetéséhez. Rövid időn belül tömegesen találták meg a házat. A munkatársaknak szinte csak annyi dolguk volt, hogy a legizgalmasabbakat segítsék az elindulásban.

Már a nyitás évének őszén elindultak olyan legendás zenei klubok, mint a GM49, KFT, Budapest Ragtime Band, Európa Kiadó, Kontroll Csoport stb.

Szinte ugyanekkor indította el Parov Nikola a Zsarátnok együttesével a főváros akkori legsikeresebb délszláv táncházát. A színvonalra jellemző volt, hogy ennek a táncháznak a törzstagjai hamarosan Martenica néven táncegyüttest alapítottak, és 1983-ban megnyerték a „Ki mit tud!”-ot.

A magyar táncházat az Ökrös együttes képviselte, hasonló sikerrel. A kezdetektől itt működött hosszú éveken át Dinnyés József daltulajdonos One Man Klubja, felejthetetlen író-költő találkozók, irodalmi eseményekkel.

Az elképzelések megvalósítását segítette az addigi merev gazdálkodási szisztémán lazító ún. speciális maradványérdekeltségi rendszer bevezetése, ami a közművelődési tevékenység folytatásához, a csökkenő támogatások kiegészítéseként, segítette megteremteni az anyagi fedezetet. A rugalmasabb gazdálkodás lehetősége, így hozta létre sajátos vállalkozásként a ház hangstúdióját, nyomdáját, nyomdai előkészítőjét, amelyek bevételei jelentősen segítették a programok megvalósítását.

Hamarosan a főváros egyik legprogresszívabb képzőművészeti műhelye és kiállító tere lett az LKH. Kádár Miklós keramikus, szobrász, művésztanár segítségével az akkori legjobbak vállaltak kiállításokat, happeningeket, performance-okat (pl. Birkás Ákos, Bukta Imre, Bernáth(y) Sándor). Mindezek mellett benépesültek a klubszobák is; volt bábcsoport Granasztói Szilvia vezetésével, Biblia ismereti klub, nyugdíjas klubok, a környékbeli drogos fiatalok szüleinek önszorgató csoportja, olyan segítőkkel, mint Dr. Gerevits József stb.

1984-85-ben a közösségi ház az akkor megnyílt Kamaraerdei Ifjúsági Parkkal volt összevonva, az LKH vezetője egy évig Szakall Judit volt, aki elsősorban az amatőr színjátszást erősítette, ő vezette az akkor fénykorát élő Tükörszín diákszínjátszó csoportot.

1985 végétől a bezárásáig Berek Péter vezette a házat.

Kurióznak számítottak a – Mandel Róberttel közösen szervezett – tempolmi koncertek a Kelenföldi Református Templomban, ahol a nagyméretű orgona térhódításáig templomi hangszernek számító hangszereken (cimbalom, trombita, bőgő stb.) szólaltak meg egyházi és világi zenéi művek, olyan szólistákkal, mint Geiger György, Fábián Márta, Pege Aladár, Höhna Gusztáv, Sebestyén János, Lehotka Gábor...

Szintén Mandel Róberttel kezdődött a világi zenéi fesztiválok szervezése a Budai Parkszínpadon WOMUFE néven, amelyek akkoriban az ország egyetlen, több ezer főt vonzó világi zenéi eseményei voltak, a hazai élmény mellett olyan világsztárok fellépésével, mint Ravi Shankar, Dead Can Dance, Naná Vasconcelos, Eberhard Weber, Hossam Ramzy, stb.

Nagyon sikeres projekt volt, a nyári Időutazás tábor Bánkon, az Őrmezei Községi Házzal közös szervezésben. Voltak évek, amikor 6-7 turnusban 5-600 gyerek is részt vett nyaranta a táborban! Az utolsó években, a „kiöregedett” táborozóknak kamasz tábor is kellett szervezni.

A 80-as évek második felétől a házban működött a Hobo Blues Band Klub, és itt klubozott a Bikini, a Barbaro, Török Ádám Mini RC-je, valamint a Tátrai-Török Tandem.

A 90-es évek elejétől egyre gyakrabban fogadta be a közösségi ház független színházi társulatok előadásait, elsősorban a XI. kerületben élő, dolgozó alkotóktól. Elősegítette ezt az elhatározást a SZKÉNÉ Színházzal való mind gyakoribb együttműködés. A sikerek és egyre fokozódó igények miatt gondolkodtak el a munkatársak azon, hogy olyan irányba fejlesszék a nagytermet, hogy professzionális, kísérleti, alternatív színházi produkciók fogadására is alkalmassá váljon. Így hamarosan az intézmény lett az otthona több jelentős független színházi társulatnak is, mint pl. Andaxinház, Artus, Tranz Dance, valamint Méhes Csaba, Rókás László, Berger Gyula és Angelus Iván társulatai.

Innen egyenes út vezetett a MU Színházi Alapítvány létrehozásához, amely elsősorban a pályázati lehetőségek és támogatások realizálása érdekében jött létre, majd a MU Színház Kulturális Egyesület magalakításához, amely a MU Színház működtetését kapta feladatul. Ezzel a Lágymányosi Községi Ház leghangsúlyosabb tevékenysége a színházi műhelymunka lett.

Az LKH a 90-es évek végén minden szempontból a csúcson volt, nemzetközi hírnévvel, sok nemzetközi projektben vett részt, a főváros egyik legelismertebb, markáns profillal működő intézménye volt, s nemcsak közösségi-művelődési szempontból. Éppen ezért volt meglepő a XI. kerületi Önkormányzatnak az a döntése, miszerint – a kerület közművelődési intézményhálózatának átszervezése keretében – 1999. december 31-én jogutód nélkül megszüntette a Lágymányosi Községi Házat.

A bezárás óta a MU Színház működik az épületben, bérleti díj fizetése ellenében.

VSZM Községi Ház **1116 Budapest, Fehérvári út 120.**

A VSZM Községi Ház 1983-ban kezdte el működését a Villamos Szigetelő és Műanyaggyár sporttelepén. A gyár vezetése évtizedek óta körültekintően gondoskodott dolgozóiról, gazdag szakszervezeti könyvtárat, üdülőket, ifjúsági klubot, még strandot is üzemeltetett. A zárt sportszarnokot szintén a gyár dolgozói használták volna, de a kerület vezetésével megállapodtak abban, hogy kinyitja kapuit Kelenföld-Albertfalva lakói számára is. Az albertfalvi párt- és civil szervezetek ide nem költöztek be, helyüket megtartották a kellemes környezetű Gyékényes utcában.

A közösségi ház kettős fenntartásban kezdte meg működését. A közüzemi díjakat és a dolgozókat először a gyár fizette, a programokra a XI. kerületi Tanács biztosított anyagi fedezetet. A gyár idővel kihátrált az üzemeltetésből, és a 80-es évek végére teljesen a Közművelődési Intézmények Igazgatóságához került át a fenntartás.

A volt VSZM Községi Ház Galvani utca felé néző homlokzata

A VSZM Községi Ház vezetője a kezdetektől Nagy István Sándor, aki eredetileg a gyár dolgozója volt, és szervezőmunkáját a helyi ifjúsági klubban kezdte meg. Mindvégig a „nyitott ház elvet” vallotta, így a tágas előtérbe, majd idővel a szépen kialakított kertbe bárki betérhetett. A VSZM adottságai

teljesen eltértek a többi közösségi házétól. Elsősorban nagyméretű sportcsarnoka, a hozzá kapcsolódó öltözők és a kisebb kondicionáló termek voltak azok, amelyek akkoriban a hiányzó sportolási lehetőségeket pótolták.

A VSZM sportegyesületein kívül a környék iskolái kaptak délelőtti lehetőséget a nagytermi tornaórákra, illetve különböző versenyek lebonyolítására. Az udvaron szintén lehetőség volt a labdajátékok szervezésére, később itt alapozták meg a fővárosi gördeszkázás további sikerét. A legfontosabb partnerként elsőként és hosszú távra a Budai XI. SE jelentkezett a karatével, a ritmikus sportgimnasztikával, majd később a kispályás labdarúgással. Így került sor, közös szervezésben, 1990-ben a nagy sikerű művészi torna találkozóra is, melyen kettészakadt a ritmikus sportgimnasztika. A konditermekben váltakozóan próbáltak néptáncsoportok, működtek különböző kiscsoportok, baba-mama torna stb.

A VSZM híres volt az új kezdeményezéseiről: a különböző japán és távol-keleti önvédelmi sportok itt hódítottak elsőként Budapesten. De lehetőség volt különböző nagy létszámú kulturális rendezvény megtartására is, mint pl. a VICUS XI. Közalapítvány és az Önkormányzat Jótékonyági Karácsonya, Idősek Napja rendezvényei. Szívesen látogatták a kerületi kisebbségi önkormányzatok, itt szervezték először a Cigány Kisebbségi Önkormányzat fehér asztalos báljait és a lengyelek „András napi Bálját” is.

A VSZM úttörőnek számított a számítógépes tanfolyamok bevezetésében is. Itt indultak el az első – kerületi üzemek által adományozott – Commodore gépeken a különböző korosztályi tanfolyamok. Az intézmény délelőtti szabad kapacitását jól hasznosította, amikor próbatermet alakított ki, és lehetőséget nyújtott különböző együtteseknek. Több éven át itt próbált az Első Emelet, az R-GO, az Edda, Zorán stb. Sokszor a bérleti díjat műsoros rendezvényeken „játszották” le. 1992-től egyre gyakoribbak lettek az előtérben a képzőművészeti kiállítások: a Dunap-Art Művészeti társaság tárlatai, majd Péli Tamás, Szentandrassy István roma származású művészek kiállításai stb. A VSZM közművelődési dolgozói nagy hangsúlyt fektettek a gyerekek foglalkoztatására. A délelőtti baba-mama klubokat később különböző kézműves foglalkozások követték, majd ebből nőttek ki a sikeres nyári napközis táborok. Közkedveltek voltak az ún. Kék Rózsa Táborok, majd csatlakoztak a Szüni-Dödő budapesti helyszínehez is.

Az intézményt – az akkori önkormányzat – mint költségvetési intézményt 1999-ben megszüntette. Később bérbe-, majd eladta. Ma egy alapjaiban ugyanolyan méretű, de több emeletes épület és sportlétesítmény áll a régi VSZM helyén.

Napjainkig működő közösségi házak

Őrmezei Községi Ház

1112 Budapest, Cirmos utca 8.

A közösségi ház épülete „madártávlatból”

Az Órmezei Községi Ház a kerület első közösségi háza, amely 1979-ben épült, hogy az új lakótelepen élők közösségi, kulturális, információs, szórakozási és mozgásigényét szolgálja. 1980-ban még bizonytalan státusszal indult, majd a XI. kerületi Tanács Művelődési Osztályának fenntartásában üzemelt, 1981-től pedig már saját költségvetéssel működött. A 80-as évek folyamán a többi közösségi ház, a Bartók 32 Galéria és a Kamaraerdei Ifjúsági Park belépése során szerveződött a XI. kerületi Közművelődési Intézmények Igazgatósága, mely intézmény fennállása alatt az Órmezei Községi Ház részben önálló művelődési házként funkcionált.

Első vezetője Jánoska László volt. 1983-tól 1998-ig Jellinek János, 1999-ben Külföldi Dorina megbízott igazgatóként, 2000 és 2006 között Hegedüs Ágnes, 2006-tól a 2011-es összevonásig pedig Preisinger Éva volt az igazgató, aki a jogutód intézményt, az Újbudai Kulturális Intézetet is vezette.

Kezdetekben a házban működött a lakóterületi Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) szervezet és a helyi Hafazias Népfront is. Az épület 150 m² színházterme kezdettől fogva lehetőséget biztosított egy viszonylag nagy létszámú közönség befogadására, versenyek, vetélkedők, kiállítások, börzék, zenés rendezvények, nagyobb összejövetelek lebonyolítására.

A nyolcvanas években hagyományosnak mondható szakkörös, klubos, szórakoztató profil volt jellemző a közösségi házra. Már 1981-től elindult Bélavári Panni mozgáskisakolája, amely a kitűnő táncpedagógus, koreográfus vezetésével, több mint húsz éven át, minőségi gyermek balett-képzést

valósított meg. A képzés színvonalát jellemzi, hogy a tanítványok között több későbbi táncos, színész, koreográfus is található, valamint Felméri Lili balett művész is az alapképzettségét itt szerezte. Néhány éves szünet után Bélavári Balettiskola néven, napjainkban ismét folyik az oktatás.

Bélavári Anna és kis tanítványai a 90-es években

A kis befogadóképességű intézményben jazz, rock koncertek (pl. Első Emelet) bonyolódtak, hosszú évekig disco szolgálta a lakótelepi fiatalok szórakoztatását. Lakótelepi szabadtéri rendezvényekre is sor került.

A Szabó Ervin Könyvtár fiókkönyvtára, képzőművészeti mini-galéria (Kollár Galéria), valamint body building szoba is működött a házban.

1983-tól adott helyet az ÖKH alternatív mozgásszínházi műhelymunkának. Több mint húsz éven át a Rókás László koreográfus által vezetett különböző formációk otthona volt az intézmény. A legkiforrottabb csapat, Sofa Trio néven, nemzetközi sikereket is elért. A területben több közösségi házban is zajló művészeti műhelymunka kapcsolódott össze akkor, amikor a Trans Dance, a Sofa Trio, és még több csoport megalakította a MU Színház Egyesületet, amelynek játszóhelye a Lágymányosi Községi Ház lett, de a csoportok továbbra is a kisebb közösségi házakban végezték a műhelymunkát.

A nyolcvanas évek második felétől bekapcsolódott az ÖKH a számítástechnika első botladozó lépéseibe, először ZX81-es, később Commodore 64

gépekkel már tanfolyamok szervezésére is sor került. Később, a PC megjelenése után, a számítógépes bázis kialakítása, tanfolyamok sora, majd az internethasználat elterjesztése volt a közösségi ház egyik fontos tevékenysége.

Az Őrmezei Községi Ház a XI. kerületi Közművelődési Intézmények Igazgatósága megszűnése után önálló intézményként dolgozott tovább. A lakótelepi közművelődés szinte minden formáját alkalmazta, valamint az ifjúsági, nyugdíjas klubok, a lakóterületi civil szervezetek otthona, segítőtje lett. Szórakoztató rendezvények, jazz, népzenei koncertek, táncházak, táncoktatás, filmklubok sora valósult meg a házban.

A 90-es évek elején a lapos tetejű épület nyeregtetőt kapott és belsőépítészeti tervek alapján a belső terei is megújultak. Ekkor kapta meg az épület korszerűbb külső és belső arculatát.

Az ÖKH 1990-ben a többi kerületi közösségi házat bevonva elindította az Időutazás című gyermektábor sorozatát a festői Bánk elárvult megyei úttörőtáborában. 1990 nyarán az öt, XI. kerületi közösségi ház szervezésében indult az Időutazás tábor. 1991-től pedig a lágymányosi és őrmezei közösségi házak közös „csapatai” kifarított együttműködésével teljesedett ki a „folyamat”. 1999 nyaráig, tíz szezonon át, több turnusban körülbelül 3000 gyerek nyolc napos, komplex táborozását szervezték meg. Az „Időutazás” naponta más történelmi kor keretjátékát jelentette, amely a kor jellegzetes történetei, mondái, jelmezei, fegyverei, kézműves tárgyai segítségével igyekezett „elvarázsolni” a résztvevőket. A két közösségi ház (a lágymányosi és az őrmezei) üzemeltette, a saját szervezésű turnusokon kívüli időszakokban is a tábort, mint szerződött „vállalkozó” intézmények.

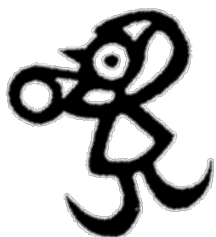
Az Őrmezei Községi Ház kezdeményezésére – a Budapesti Népművelők Egyesülete és a Budapesti Művelődési Központ – elhatározta, hogy 1995 márciusában megrendezi a táboroztató szervezetek és intézmények konferenciáját. A kezdeményezéshez a Magyar Garabonciás Szövetség is csatlakozott.

Elsődleges cél volt, hogy feltérképezzék azt a helyzetet, melybe a gyermek és ifjúsági táborozás, táboroztatás került a rendszerváltozás után. Fel akarták mérni, hogy 1995-ben milyen anyagi és egyéb feltételek között lehet a korábbi tevékenységet úgy folytatni, hogy az az adott korszaknak megfelelő legyen. Leghamarabb arra kívántak választ kapni, hogy milyen egyesületek, szervezetek, intézmények munkálkodnak e területen még, és hogyan lehetne őket koordinálni, segíteni.

A program börze-részében minden olyan adható és kapható volt, ami a táborlakók ellátását és foglalkoztatását szolgálja. A jelenlévők tanácsadósokat, szolgáltatásokat, műsorokat és játszóprogramokat vettek igénybe, illetve

rendelhetek meg táborozásaikhoz. Mód volt arra is, hogy a résztvevők tapasztalataikat (szekciók) és referencia-anyagaikat kicserélhessék egymással.

A konferenciára meghívták a Művelődési és Köznevelési Minisztériumot, a táboroztatással foglalkozó civil szervezeteket, a Magyar Népművelők Egyesületét, a Magyar Művelődési Intézetet, valamint az Országos Testnevelési és Sporthivatalt. Ezen kívül segítő szervezőik voltak a megyei művelődési központok, a fővárosi és megyei pedagógiai központok, a budapesti és Pest megyei művelődési házak, a kerületi önkormányzatok, a megyei Ifjúsági Információs Irodák, valamint a lakossági és diáksport szervezetek. A konferenciáról született egy 6000 példányban megjelenő kiadvány is az Őrmezei Közösségi Ház kiadásában, amely minden iskolába és tábor-szervezőhöz térítésmentesen eljutott. A kötetben szereplő adatbázis számítógépen is elérhető volt¹.

Az Eklektika Klub régi logója

1992-től 1996-ig itt működött az Eklektika Klub, amely fő feladatának tekintette, hogy bemutatkozási lehetőséget teremtsen pályakezdő művészeknek. Így kiállításokat és Eklektika

Esteket szerveztek a számukra, illetve egy lapot is kiadtak. Ezeken az estéken a közösségi ház összes helyiségében párhuzamosan zajlottak a programok (koncert, performance, felolvasó est stb.), és ez így volt szó szerint, mert még az is előfordult, hogy a gyanútlan vendég a mellékhelyiségbe benyitva egy unplugged koncert kellős közepén találta magát.

A házban lelt otthonra 1992-ben az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület. Makrainé Tóth Rita elnök vezetésével az egyesület mind a mai napig, vasárnaponként szentmisét tart a nagyteremben. Az egyesület a lakótelep közösségi- és hitéletében is jelentős szervezési feladatokat lát el, évek óta részt vesz Őrmező Ünnepe rendezvényen vagy a szintén az Őrmezei Közösségi Ház által koordinált, a Költészet Napjához kapcsolódó, a Költők Parkjában – Vilt Tibor szobrászművész Órájánál – rendezett évenkénti Versmaratonon.

Az Őrmezei Közösségi Ház mai működése és vállalásai követik a sokszínű és gazdag múltat: erőteljes hangsúlyt fektet az emberi kreativitás aktivizálására,

¹A rendezvény további sorsa úgy alakult, hogy a következő évben még a BMK és az ÖKH volt a rendezője, de a vidéki résztvevők szállásigényét e két ház feltételrendszere okán nem tudta megoldani, így átadta a TOK megrendezésének jogát a Zánkai Gyermek és Ifjúsági Tábornak. Zánka még néhány évén át gondozta a programot, de mind a táboroztatók, mind az igénybe vevők köre egyre inkább átalakult, s végül okafogyottá vált a rendezvény.

a sikerélmény elérhetőségének lehetőségét kínálva, minden korosztály számára pl. a táncművészet, az ipar- és képzőművészet, a gyermek- és senior színházművészet, valamint a számítógépes oktatás terén. A látszólagos eklektikus zűrzavarban egy fontos rendező elv következetesen működik: az emberi önmegvalósítás számára nyitott tér biztosítása. Az életkorból és az érdeklődési körből adódik az a sokrétű tevékenységstruktúra, mely jellemzi az Őrmezei Közösségi Házat.

A 2000-es év jelentős volt az intézmény életében, hiszen ebben az évben a Képviselő Testület összevonta a közösségi házak gazdálkodását (2001-ben két esztendőre a Bartók 32 Galériát és a Karinthy Szalont is ide csatolták), meghagyva az intézmények szakmai önállóságát. Az Őrmezei Közösségi Ház kapta a feladatot, hogy a gazdasági feltételeket biztosítsa ahhoz, hogy a többi közművelődési szintér zavartalanul működhessen. Ez többletmunkát és felelősséget is jelentett, hiszen itt zajlott a könyvelés, belső ellenőrzés, költségvetés tervezés, beszámolás.

Ugyancsak 2000-ben egy egyedi kezdeményezéssel csatlakozott az Őrmezei Közösségi Ház a XI. kerület Napjához, egy futóversennyel Őrmező és Kelenvölgy között, mely a Városrészek Közötti Futás elnevezést kapta.

Az első igazgatónak (Jellinek János) köszönhetően az intézmény a Teleház Szövetség tagja lett. Az intézmény a 2000-es években is aktív részese volt a Szövetségnek, itt tartották évente a szakmai találkozókat és közgyűléseket.

Heltai Jenő: A nagy nő – a Tarka Színpad előadásában (2006)

A házban működő változatos művészeti és szabadidős, sport és alkotó klubok, tanfolyamok és csoportok közül kiemelendő a Tarka Színpad, mely 2003-as indulása óta itt tartja próbáit és előadásait. A Köllő Miklós vezetésével alkotó színikör igazi kuriózum, hiszen tagjai a nyugdíjas korosztályból kerülnek ki. Az immár egy évtizedes csoport nem csak a helyi kulturális rendezvények állandó szereplője, hanem külföldi vendégszereplések alkalmával, komoly sikereket ért el a nemzetközi amatőr előadóművészeti találkozók, például 2013-ban a friedrichshafeni Színházi Fesztiválon. Sikerrel játszották, többek között Heltai Jenő: A nagy nő, Gianni Orsetti: Nem minden rókából lesz bunda, Heltai Jenő: Karácsonyi vers, vagy éppen a legújabb bemutatójuk A. Arbuzov: Kései találkozás című előadásait. 2001 óta Commedia 2000 néven diákszínpad is működik a ház falain belül, a csoport vezetője Preisinger Éva. Az utóbbi években a két színpad „összeolvadt” Generációk Színháza néven.

Az intézménynek a sport és rekreációs tevékenység is erős oldala, a mozgásos tanfolyamok mellett 2002-től 2013-ig működött a ping-pong klub, heti két alkalommal, rendszeres házi versenyekkel. Felnőttek és családok jártak ide, elsősorban az esti órákban, amikor már véget ért a többi tanfolyam. Ez a klub a közösségfejlesztés jó formájának bizonyult, napjainkban a helyi általános iskolában működnek, mert a közösségi ház már sajnos nem tud nekik helyet biztosítani.

Az Őrmezei Községi Ház évek óta számos nagyszabású rendezvény szervezését tudhatja magáénak. Ide tartozik többek között az Őrmező Ünnepe elnevezésű közösségi program, ahol közös főzés, sportversenyek, kézműves foglalkozások, színpadi produkciók, a házban működő művészeti csoportok bemutatói, játékos vetélkedők és különféle kulturális programok várják az Őrmezei családok apraját-nagyját. Évekig ide kapcsolódott az Újbudai Kutyajó Fesztivál is, ahol a kutyák és gazdáik egy jókedvű akadály- és szépségversenyen szerepelhettek.

Az ÖKH kiemelt hangsúlyt fektet az idősebb korosztály művelődési és megmutatkozási lehetőségeinek bővítésére. Ettől a szándéktól vezetve indította el a 2000-es évek végén Szenior Ki Mit Tud Fesztiválját, ami azóta is töretlen sikernek örvend, a jelentkezők és gálaműsorok nézőinek száma évről évre nő. A ház szervezésében, 2009-től az Újbuda Színházjáró 60+-os program keretében, a kerületben élő nyugdíjasok kedvezményes áron juthatnak bérlethez a fővárosi színházak előadásaira. A programot az önkormányzat mind a mai napig támogatja. A korosztályhoz kapcsolódóan érdemes még

kiemelni a Cavinton Néptáncegyüttest és az Újbudai Botladozók Senior Táncházát.

2001 óta a közösségi ház egyik legsikeresebb rendezvénye a Jancsó Adrienne vers-és prózamondó verseny. A másfél évtizede szervezett vetélkedés immáron jelentős hazai szavalóverseny, melyen az első három évben maga Jancsó Adrienne is zsűritagként vett részt.

A Cavinton Néptáncegyüttes fellépése Őrmező Ünnepe (2008)

Az Őrmezei Községi Ház a kezdetektől fogva szoros együttműködésben működött a helyi oktatási intézményekkel, óvodákkal, iskolákkal, melyek közül kiemelendő a Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola. A zeneiskolai növendékek hangversenyei számos alkalommal színesítették és gazdagítják a mai napig is a közösségi ház rendezvényeit.

Az utóbbi években több tematikus zenei programot is indítottak (Nosztalgia Táncest, Kamaramuzsika, Halloween Show, Flamenco Est), amelyekkel az idősebbek mellett, a fiatalabb korosztályokat is igyekeznek megcélolni.

A színházterem és a klubszobák mellett a ház büszkesége a Kő-Tár-Lat Galéria, amely 2006 októberében – Heltai Csaba: A kettézárt falu című fotókiállításával – nyílt meg, azzal a céllal, hogy a különleges atmoszférájú kiállítóterben kortárs fotó, iparművészeti és képzőművészeti alkotók mutathassák be műveiket. A kiállítóterem falát burkoló szikladarabok a megkövesedett

múlt hangulatát idézik, és az intim térben különleges hangsúlyt kapnak a jelent és a múltat kereső és kutató kortárs művészeti alkotások.

2006 októberében Újbuda Jazz Kedd néven új, hamar népszerűvé váló, rendszeres programot indított a közösségi ház a zeneszerető látogatóknak. 2007-ben, nyitva a legifjabb generáció felé, felavatták a ház előterében a Tappancs falat, ahol a ház kisbaba látogatóinak talpennyomatai láthatóak. 2011-ben a közösségi ház indította útjára az Újbudai Fészek Klubot, ahol kötetlen beszélgetés során a közönség találkozhatott a művészeti- és tudományos élet kiemelkedő szereplőivel. 2015-ben a Fészek Klub a színházművészet képviselőit látta vendégül a „Szín-t-vallunk” mottó keretében, így többek között Kútvolgyi Erzsébet, Pásztor Erzi és Koltai Róbert mesélt a pályájáról. Hagyományteremtő céllal egy téli versenyt is hirdettek Újbudai Hóemberépítő Verseny néven. Az Őrmezei Községi Ház mögött a Kérő utca 3. szám alatt található a 2016-ig intézményhez tartozó Alkotóház, mely kézműves foglalkozások – kerámia, festő, alkotóművészeti csoportok – mellett a műszaki személyzet műhelyeinek is helyt adott; jelenleg átépítés alatt áll, s 60+ programközpont lesz belőle.

A 2016-os esztendő az „Őrmező 40” mottó jegyében telt el, s habár az első panelház 1972-ben épült fel a telepen, de többen a helyi általános iskola első tanévnyitóját (1976. szeptember 1.) tekintik a lakótelep igazi születésnapjának. Tavasszal egy kedves pikniket szerveztek a közösségi ház mögötti parkban remek programokkal, többek között falfestéssel is várták a gyerekeket; illetve az Őrmező Ünnepe is két napos volt szeptemberben: az első a Retro Napja volt, megidézve a 70-es és a 80-as évek hangulatát, a második pedig a Magyar Dal Napja, amelyen többek között fellépett Kárász Eszter és az Eszter-lánc mesezenekar, a Budapest Show Kórus és az Irigy Hónaljmirigy is.

A ház a 2000-es évek óta nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy ne pusztán hirdetőtábláikon szerepeltessék műsorukat, hanem minél szélesebb közönséghez juttassák el az őrmezei lakók érdeklődésére számot tartó és őket érintő híreket, történéseket. 2000-ben jelent meg először az Őrmezei Hírek című újság², mely számot adott a lakótelepen élők életéről és a házban zajló eseményekről. 2006-ban, megújult formában és tartalommal, Őrmezei Objektív lett a ház saját újságjának neve, amely 2011-ben szűnt meg a többi helyi lappal együtt.

²A 90-es évek közepén a közösségi ház már próbálkozott egy helyi lap elindításával Őrmező néven, amely pénzhány miatt csak néhány számot ért meg.

Kelenvölgyi Községi Ház **1116 Budapest, Kardhegy utca 2.**

Újbuda egyik leghangulatosabb, kertvárosias részének, Kelenvölgynek a beépítése az 1920-as, 30-as években volt a legintenzívebb. Ebben az időszakban, 1926-ban építették a Kelen mozit is, mely évtizedeken keresztül szolgálta a helyieket.

A közösségi ház napjainkban

1981-ben, a volt Kelen mozi épületében nyitotta meg a kapuit a Kelenvölgyi Községi Ház. Az intézmény a közösségi színtér funkció mellett, megtartotta addigi fő feladatát, a mozi profilját is. A KKH újonnan alakult közösségi házként igazi kis találkozóhely volt a városrész fiataljai körében. Első vezetője Fencz Borbála volt, aki az igazgatóság által irányított közművelődési intézmények egyik oszlopos tagjaként már az első években is megtöltötte az épületet látogatókkal, programokkal. Az általa megkezdett munkát Hegedüs Ágnes folytatta 1988-tól 2000-ig. Ennek az időszaknak már az eleje is izgalmas volt, hiszen ekkor volt a rendszerváltás, mely a közösségi ház

életét is igencsak megváltoztatta. Az akkor formálódó politikai közéletnek jelentős helyszíne lett az intézmény. Itt alakult meg a helyi MDF szervezet és sorra jelentek meg más pártok, egyéb civil szervezetek is. Mire az épület felújítása elkezdődött, már sok-sok program és közösség töltötte meg étellel ezt a gyakorlatilag egy teljes kis közösségi színteret. Hamar kiderült tehát, hogy a megnövekedett igények miatt nem csak felújításra, de bővítésre is szükség lenne. A felújítás tervezésekor – az akkor még új igazgatónak számító – Hegedüs Ágnes elérte, hogy a nagy belmagassággal rendelkező előtér egy újabb szinttel bővüljön.

A felújítás után 1993-ban nyitotta meg újra a kapuit a közösségi ház azzal a céllal, hogy a helyi társadalom művelődési folyamatainak kiemelt színtere legyen. Ebben az időszakban alakultak és épültek be a közéletbe a városrészes

kiemelkedő kulturális és közösségi tevékenységei. A bővítés után is még kicsi házban elképesztően sok tevékenység zajlott megosztotva a kicsi tereken. Volt itt színházterem, klubterem, kávézó, rendelő, pizzeria, videotéka. Ebből az alkotó időszakból származik az autómódel gyűjtők klubja, illetve autómódel kiállítások és börzék, a gyermek színjátszó csoport, a festőiskola, a Vasárnapi Házimuzsika, a zenei tábor, a Rikkancs havi lap, az augusztus 20-i utcából, majd később a sportpályán rendezett Sportnap. A rekreáció is természetesen beépült a hagyományosnak mondható közmvéledési tevékenységekbe: step aerobic, aikido, karate, női gerinctorna, balett kicsiknek, női kondicionáló torna. Jelentős egyénisége volt a háznak Verebics Antal aikido edző, hiszen nemzedékeket tanított önvédelemre, egészséges életre, fegyelemre.

A tevékenységi formák, események mindig a helyi közösség elvárásaira épültek. Az intézmény azóta is folyamatosan kutatja szűkebb környezetét (Kelenvölgy és Kamarakerdő) lakóinak kulturális és szabadidős szokásait, igényeit, és igyekszik azokat lehetőségekhez képest kielégíteni. Az évek során kialakult, de az aktualitások szerint változó, tevékenységstruktúrára alapozva rendszeresen új programokkal színesíti kínálatát, törekedve arra, hogy minden korosztályt megszólítson. A Kelenvölgyi Községi Ház 20. születésnapja alkalmából szervezett konferencián a közmvéledési szakma neves képviselői is elismerték a ház addigi munkáját.

A ház arculatát mindig is meghatározta a magas kulturális értékkel bíró tevékenységek prioritása. A helyi hagyományok ápolása, a civil szervezetek működéséhez a feltételek biztosítása, a nemzetiségi rendezvények szervezése, valamint az újságkiadás mellett, a kezdetek óta hangsúlyos szereppel bír a ház életében a komolyzene, a képzőművészet és a bábművészet. Itt működött a Kelenvölgyi Kamarazenei Stúdió, melynek vezetői a Liszt Ferenc Kamarazenekar szólamvezetője, Várnagy Mihály és Czettner Vera művésztanár. Rendszeresek voltak a Vasárnapi Házimuzsika hangversenyei, melyeken a profi muzsikusok mellett gyakorta bemutatkozási lehetőséget kaptak zenei pályára készülő tehetséges fiatalok, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola növendékei is. A Vasárnapi Házimuzsika napjainkban Muzsikuszalon néven viszi tovább a kamarazenélés hagyományát Kelenvölgyben.

2005 óta a ház a székhelye az 1934-ben alakult MKM Kelenvölgyi Férfikórusnak, mely mára már Újbuda egyetlen férfikara. A közösségi házban a zenetörténet és a kórusirodalom jeles évfordulóinak alkalmából adott koncertjeik, a Liszt emlékkoncert, Kodály emlékkoncert és az Erkel est, mind nagy sikert aratott a közönség körében. A több évtizedes magas

szintű munka külföldön is ismertté tette a nevüket. 2009-ben, a kórus megalakulásának 75. évfordulójára tartott koncerten például egy norvég kórus (Notodden Mannssengerforening) köszöntötte őket, de felléptek náluk Marosvásárhelyiek (Musica Humana Női Kamarakórus), angolok (Hepton Singers) is. A kórus alapítója és egyik szervezője a Staféta Férfikórus találkozó, melynek 2012-ben Kelenvölgy adott otthont. Sajnos napjainkban a kórus léte veszélybe került, a tagok megöregedtek, kihaltak, nincs utánpótlás, s így a próbák is leálltak az ősz folyamán. Csak remélhetjük, hogy a nagy múltú férfikórus története nem ér véget.

*Az MKM Kelenvölgyi Férfikórus
a Partnervárosi Kórustalálkozón 2008-ban*

1998 óta itt működik a Kelenvölgyi Festőiskola. A Barlai László festőművész által vezetett csoport minden évben kétszer, júniusban és decemberben egy-egy kiállítás keretében mutatja be, hogy mennyit fejlődtek tagjaik az előző bemutatkozás óta. A régebbi hallgatók közül páran már egyéni kiállítást is tartottak. Az oktatás kereteit a mai kortárs magyar művészet adja. A tanulást az alapoknál kezdik. Szénnel rajzolnak először, majd folytatják tussal, pasztellal, akrillal és jutnak el az olajfestéig. A perspektivikus ábrázolás kereteiben szerkesztést is tanulnak. Belső térben beállított tárgyakról készítenek képeket, így tanulják meg a színek használatát és az ábrázolás technikáját, a fény és árnyékhatásokat. Bár a csoport elnevezése iskola,

valójában szakkörként működnek, viszont az is igaz, hogy a képzés mélyebb és sokrétűbb, mint amit általában a szakköri foglalkozás fogalmán értünk. A közösségi ház természetesen rendszeresen profi művészek munkáiból is szervez tárlatot (pl. Gévai Csilla, Prohászka Antal, Dombrádi Horváth Géza), de fontosnak tartja, hogy a helyi amatőrök szintén bemutathassák munkáikat.

A bábművészet évek óta markánsan jelen van a ház életében. A 2003 óta minden évben megrendezett, általános iskolásoknak szóló Kelenvölgyi Bábjátékos Találkozókra vidékről, sőt a határon túlról is jönnek bábosok. Nem versenyről van szó, hanem arról, hogy lehetőséget kapjanak a csoportok arra, hogy az adott évi bábversenyek és más fellépések előtt bemutassák „elkészült” darabjaikat és a munka folytatásához művészeti és pedagógiai támogatást kapjanak. Rendszeresen a bábos kézműves foglalkozók, bábos kiállítások, melyek közül a legnagyobb visszhangot Giovannini Kornél bábművész gyűjteménye aratta. A nyári időszakokban is szervez a ház bábozással kapcsolatos programokat, tábor, bábos játszóházat.

A Kelenvölgyi Festőiskola

*Lovas kocsis szüreti felvonulás
a 2016-os Kelenvölgyi Ezerjón*

A KKH minden évben szervez nyári táborokat. A legnagyobb hagyománnyal rendelkező tábor a Szarvasi Kamarazenei Tábor volt, melyre zenei pályára készülő fiatalok jártak, de népszerűek voltak a cserkész-, a néptánc- és a focitáborok, napjainkban pedig bábos-, valamint drámapedagógiai táborokat szerveznek.

A Kelenvölgyi Községi Ház mindig is kiemelt feladatának tekintette a hagyományok őrzését és a hagyományteremtést, mint például a szürettel kapcsolatos szokások felelevenítése. A 90-es években indult Szüreti Felvonulás mára már egész napos rendezvénné nőtte ki magát Kelenvölgyi Ezerjó néven (2012-től), mikor is néptáncsoportok és zenekarok váltják egymást a színpadon, miközben a bográcsokban boros étkek főnek, s amíg a felnőttek finom borokat kóstolnak, addig a gyerekek kézműves foglalkozásokon vehetnek részt.

Augusztus 20-án Szent István napját ünnepli Kelenvölgy a Kelen SC foci pályán. Délelőttönként a Szent István Kupa labdarúgó mérkőzése zajlanak Újbuda és testvérvárosai csapatainak részvételével, amelyen

a délutáni kulturális programokat és az esti mulatságot a Kelenvölgyi Közösségi Ház szervezte 2010-ig.

2000 szeptemberében a ház falán egy II. világháborús emléktáblát avattak fel, amely megemlékezik Kelenvölgyi hősi halottairól és áldozatairól. A táblát minden évben, a Halottak Napján koszorúzzák meg az emlékezők.

2001. januárban nevezték ki a ház igazgatójának Szegedi Györgyöt, aki 2011-ig vezette az intézményt. Szegedi az évek folyamán bevált, népszerű programok továbbvitele mellett számos új kezdeményezéssel friss lendületet hozott a közösségi ház életébe. Ez időszak alatt a közművelődési tevékenység fejlesztése mellett nagy hangsúlyt kapott a közéleti és a helyi művelődéstörténeti kiadványok megjelenítése, megismertetése.

A közösségi ház adta ki Kelenvölgy és Kamaraerdő havilapját, a Rikkancsot 1997 és 2011 között. Az újság igen fontos helyet birt a kelenvölgyi közösség mindennapjaiban, mert nemcsak a közösségi ház programjairól értesülhettek belőle, olvashattak beszámolókat az előző havi rendezvényekről, de napra készen tájékozódhattak a helyi iskola, óvoda, sport klub, polgárok köre, katolikus és református egyház életéről is. A szerkesztőbizottság e mellett gondot fordított arra is, hogy a kelenvölgyieket érintő közérdekű információk és közéleti eseményekkel kapcsolatos hírek is eljussanak az olvasókhoz. Az ingyenes havilap 2011-ben az Újbudai Kulturális Intézet megalakulásakor szűnt meg.

Szintén az elmúlt évtizedben láttak napvilágot az alábbi kiadványok, illetve dokumentumfilm:

Kelenvölgy Emlékkönyve (2007) A kötetben Sturdik Miklós kelenvölgyi helytörténész mutatja be egészen a kezdetektől a II. Világháborúig Kelenvölgy és környéke történelmét térképekkel, fotókkal, korhű dokumentumokkal gazdagon illusztrálva.

Kelenvölgyi emlékek – dokumentumfilm (2009) A filmben idős kelenvölgyi emberek mesélnek a régmúlt időről, Kelenvölgyhöz kötődő személyes emlékeikről.

Kelenvölgyi képes album (2010) Sturdik Miklós saját fotóiból és régi kelenvölgyi családok féltve őrzött magángyűjteményeiből állította össze a kiadványt, amely igazi inycség a helytörténet iránt érdeklődők számára.

Ugyancsak a folytonosságot megtestesítő program a Kelenvölgyi Autómodell Kiállítás, melyet 1993 és 2007 között a közösségi ház 15 alkalommal szervezett meg. Ez a sorozat a maga nemében egyedülálló volt, mert ez a kiállítás a modellgyűjtők gyűjteményeit, legféltettebb kincseit mutatta be,

s nem a gyártókat. Így nem egyszer rendkívül egyedi és értékes ritka autósodák is előkerültek, aminek eredményeként a kiállítás nemzetközi hírnevet vívott ki magának.

Autómodellek és érdeklődők a 2004-es kiállításon

2004 márciusában indult az Újbudánét, s 2011-ig két számítógépen biztosított a közösségi ház lakossági internet hozzáférést. Azóta a Kelenvölgyi Könyvtárban, melyet 2008-ban csatoltak az intézményhez, szintén lehet netezni.

2005 májusában a ház első alkalommal rendezi gyermeknap programjait külső helyszínen, a Kétkő téren és a Kőérberki lakótelepen. Néhány év után a lakótelepi megszűnt, de a Kétkő téri Gyereknapi hagyományává vált.

A Kelenvölgyi Művészeti Napokat 2006 óta tartják meg. A kezdeményezés célja az volt, hogy a házban működő művészeti csoportok bemutatkozása mellett neves művészeket is Kelenvölgybe csábítsanak. A közönség nagy örömmel fogadta például Mácsai Pál és Huzella Péter műsorát, Tátrai Tibor

és Szűcs Antal Gábor koncertjét, Turek Miklós Faludy estjét, Ihos József poénjait, a világhírű operaénekesnő, Sümegi Eszter dalestjét.

2013 februárjában rendezték meg első alkalommal – a Kultúrházak éj-jel-nappal rendezvénysorozathoz kapcsolódóan – „Az egy falat Kelenvölgy” különleges hagyományt teremtő programot, amely keretében bemutatkoznak a közösségi ház művészeti és alkotó csoportjai, miközben a ház kertjében lobogó tábornút mellett, teát kortyolgatva szalonát sütnek a vendégek. Kerti parti februárban? Kelenvölgyben ez maga a valóság!

2015-ben – szintén hagyományteremtő szándékkal – a húsvéti ünnepekhez kapcsolódva rendezték meg a Tavaszébresztő Családi Napot, ahol remek programokkal és tojáskereső játékokkal várták a gyerekeket, illetve az elmúlt esztendőben vált népszerűvé a Jazz Est sorozat is, amelyen Bathó Lajos és barátai várják a klasszikus jazz kedvelőit.

S ahogy az egy közösségi házhoz illik, a hétköznapiakon a legkülönbözőbb korú és érdeklődésű csoportok töltik meg a KKH tereit. Az egészen kicsiket Kerekítő foglalkozásra hozzák az anyukák, a kicsit nagyobbak Klasszikus Balettre járnak, vagy bábos foglalkozásra, a még nagyobbak a Kelenvölgyi és Gazdagréti Aikido Klub edzéseit látogatják. A felnőtt és nyugdíjas korosztály is számos klub, foglalkozás, tanfolyam közül válogathat (kertbarátok, horgászok, horgoló kör, kártya klub, torna, gerinc jóga, modellezés).

Egy Kelenvölgyhöz hasonló kis, viszonylag zárt közösséget alkotó városrész életében különösen fontos az ott működő intézmények, civil szervezetek közötti együttműködés, összehangolt munka. Ennek megfelelően a közösségi ház megalakulása óta jó kapcsolatot ápol a Kelenvölgyi Általános Iskolával, a Kelenvölgyi Óvodával, a Kelenvölgyi Polgárok Körével, a Kelen Sport Klubbal, a Kelenvölgyben működő egyházakkal és a IV. Béla király cserkészcsapattal.

A ház kívül-belül folyamatosan szépül, bár így is rendkívül hangulatos és különleges a kicsi előterével, a barátságos méretű nagytérrel, a napfényt galériájával, a hosszú folyosójával, s a legváratlanabb helyeken felbukkanó helyiségeivel. A szakmai munkát illetően pedig megvan a feltétele annak, hogy biztosítani lehessen a kis közösségi házakra jellemző alulról építkezést, a helyi igényeknek megfelelő, s arra folyamatosan reagáló sajátos programkínálatot; illetve megvalósulhassanak a KözPont által központilag szervezett nagyrendezvények, utazó programok, több telephellyel közösen szervezett, a városrészen átívelő projektek.

Gazdagréti Községi Ház **1118 Budapest, Törökugrató utca 9.**

A gazdagréti az ország legismertebb lakótelepe, hiszen itt „éltek” a népszerű televíziós szappanopera, a Szomszédok főszereplői. A lakótelep 1983-tól 1989-ig épült, s ez idő alatt mintegy 20000 ember költözött ide. Egy új városrész született.

A közintézmények átadása az építkezés üteméhez igazodott. A Törökugrató utcai Általános Iskola, az óvoda és a bölcsőde után, 1985. november 1-jén nyitotta meg a kapuit a Gazdagréti Községi Ház. Az épületben egy tágas előtér, egy abból nyíló többfunkciós nagyterem, klubszoba és irodahelyiségek lettek kialakítva³.

A közösségi ház épülete egy Trabanttal a kezdeti években

A kezdeti években a fenntartó szerv (XI. kerületi Közművelődési Intézmények Igazgatósága) vezetése alatt, annak gazdasági és szakmai irányításával működött a ház. Elindultak a tanfolyamok: aikido, jazz balett, tánciskola, női kondicionáló torna. A Parkett Tánciskolát Garbac Mária vezette, amely nagyon népszerű volt, hiszen igen hamar már három csoportban folyt az oktatás a gyerekektől a felnőttekig, sőt a már végzett tanulók kérésére minden héten volt ösztánc is klubjelleggel, amelyekre visszajárhattak. A tánciskola végül az érdeklődés hiánya miatt 1997-ben megszűnt. Az aikido

³Itt is, akárcsak Órmezőn, a rendszerváltásig az MSZMP helyi szervezete a közösségi házban működött.

edzések viszont mind a mai napig folynak a közösségi házban, sőt szerte az országban. A Kelenvölgyi és Gazdagréti Aikido Klubot a néhai Verebics Antal alapította 1985-ben, aki először a Kelenvölgyi Községi Házban, majd a Gazdagréti Községi Házban kezdte meg az oktatást, mint azt a sportegyesület neve is mutatja. Azonban az elmúlt évek alatt többen is segítséget kértek a klubtól, majd csatlakoztak is hozzá. Így már nemcsak Budapesten,

hanem Dunaújvárosban, Pilismaróton és Békéscsabán is folynak az edzések. Gazdagréten pedig közben felnőtt egy generáció, akik fiatalkorukban a „közházba” jártak aikidozni, s ma már a gyermekeiket hozzák az edzésekre.

A közösségi ház 1987-től 1995-ig nyaranta természetjáró és környezetvédő táborokat szervezett. Minden alkalommal az ország olyan területét választották helyszínül, ahol a természetet még nem tarolta le a turizmus, s hiányoztak a civilizáció „elville” nélkülözhetetlen vívmányai (pl. fürdőkád, videó, papa autója stb.), s ennek ellenére vagy éppen ezért rendkívül népszerű volt a gyerekek körében.

Mivel a lakótelepet a hetvenes évek végén tervezték, nem építettek templomot, imahelyet. Azonban a katolikus és a református egyházak már a 80-as évek óta jelen vannak a lakótelepen. Így 1990-ig a közösségi házban tartotta a szentmiséket a Gazdagréti Katolikus Község, illetve 2004-ig a Gazdagréti Református Gyülekezet istentiszteleteinek is helyt adott az épület. Napjainkban pedig az Alétheia Gyülekezet istentiszteleteit látogathatják a hívek.

1989-től 2000-ig a közösségi ház egyik legnépszerűbb programja a Calypso Dancing Party volt, amelyet minden hónapban megrendeztek. A talpalávalót a Calypso Plus Band szolgáltatta, akik az elmúlt évtizedek legnagyobb pop és rock and roll slágereit játszották.

1991-ben a többi közösségi házzal együtt a gazdagréti is megkapta az önálló intézményi státuszt, s az önkormányzat Merza Gábort nevezte ki igazgatónak, aki 1996-ig vezette a házat.

A Rét magazin egyik címlapja

1991-ben még nem voltak rendes öltözők, hanem az előtérben két kis kutrica volt elkerítve, ahol a mozgásos tanfolyamokon résztvevő gyerekek és felnőttek öltözhetek, igencsak körülményesen. Így a ház vezetése októberben jelezte az önkormányzat felé az igényét öltöző és zuhanyzóblokk kialakítására, amely fejlesztés 1993-ban valósult meg.

1991. szeptember 13-15-én került megrendezésre az első Gazdagréti Ősz, az intézmény évadnyitó rendezvénye, amelyeken változatos programokkal várták a ház munkatársai Gazdagréti apraját és nagyját, s mindezek keretében bemutatták a hagyományos és az újonnan induló programjaikat és tanfolyamaikat. 2012-ben Gazdagréti Kapunyitogató névre keresztelték át, majd megszüntették.

1992 januárjában Nagy Bálint építészirodája megbízást kap az igencsak amortizálódott klubhelyiség belső terének galéria-kávézóvá történő átalakítására. Még ez év nyarán összekötik a közösségi házat és a Gazdagréti Községi Televíziót (ma Újbuda TV), mely lehetővé tette élő adások közvetítését az intézményből (ünnepségek, vitafórumok, beszélgetős műsorok stb.). Az utolsó közvetítés 1998 áprilisában a Magyar Költészet Napja alkalmából rendezett ünnepi műsor volt.

1992 szeptemberében jelent meg Gazdagréti lapja, a Rét újság első száma havilap jelleggel, A/4-es formátumban. A lap tájékoztatta Gazdagréti lakóit a helyi kulturális rendezvényekről, a közéleti eseményekről, illetve helyt adott a lakótelep intézményeinek, valamint civil szervezeteinek, felhívásaiknak, és beszámolt azok munkájáról is. A helyi hírek mellett azonban riportokat, gondolatébresztő írásokat, kulturális kitekintőket, karikatúrákat és rejtvényeket is közölt. 1995-ig jelent meg ebben a formátumban. 1997 őszétől, negyedévente adták ki, A/5-ös formátumban, félkemény fedéllel, folyóirat jelleggel; tartalma szerint korunk emberét érdeklő kérdésekről közölt tanulmányokat: globalizáció, posztmodern kor, internet, információs társadalom, élethosszig tartó tanulás... 2000-ben egy millenniumi különszámmal zárult ez a korszak. Utána az interneten lehetett olvasni a lapot hírlevélben. 2002 szeptemberében indult újra a nyomtatott változat, szintén negyedévenként, A/5-ös méretben, immáron magazin jelleggel. A gazdagréti hírek mellett kultúra, életmód, divat és vidám gasztronómia rovatokkal (Zsolti bácsi konyhája) is jelentkezett.

A Rét nem egy szokványos helyi lap volt, amelynek a legfőbb célja a közösségi ház programjainak a reklámozása, hanem igyekezett kitörni a provincializmusból. Markáns, sokszor meglepő címlapjai, gondolatébresztő és szókimondó írásai, mind-mind arra irányultak, hogy felrázzák az olvasóikat, hiszen – mint ahogy a lap is idézte Eszterházy Pétert – „a provincializmus a

figyelem, az érdeklődés hiánya, az önmagunkkal való megelégedés vagy beletörődés.” A Rét pedig nem akart beletörődni, hanem figyelt és érdeklődött. Az utolsó száma 2011 nyarán látott napvilágot, mikor is az Újbudai Kulturális Intézet megszüntette a lokális lapokat.

1992 végére elkészült a Gazdagréti Galéria (1994-től a Rét Galéria) Nagy Bálint és Kamarás Borbála tervei alapján. Mára a galéria a legszebb helyisége a közösségi háznak. Hiszen eltér a művelődési intézmények legtöbbjétől, ahol egy-egy folyosó részen vagy az előtérben alakították ki a kiállítási teret. Itt minden a kiállított tárgyak zavartalan szépségét szolgálja: eltüntették a radiátorokat és padlófűtést építettek be, az álmennyezet lukacsos szerkezetű vaslemezekből áll, amelyekbe be lehet akasztani a képtartó kampókat, azaz nincs szükség sínekre, és a képek így a fal előtt néhány centiméterre, a levegőben „lebegnek”, a világítást pedig a mennyezetbe épített, mozgatható halogén izzók biztosítják.

Decemberben két „próba” kiállítást rendeztek, amelyből az egyik teljes anyaga a felrakást követő éjszakán leesett. A munkatársak ezt pozitív előjélként értékelték, s 1993. január 29-én Szacsavay Varga Ferenc festménykiállításával hivatalosan is megnyitották a galériát. Ez a galéria volt kerületünkben az egyik első kiállító hely, amely „kiköltözőt” az emberek hétköznapi életterébe, és nagyszerű kiállításokkal várta (csak néhány név ízelítőül: efZámbó István, feLugossi Laca, Bada dada és Dr. Máriás, Szurcsik József, Varga Zsófi, Virág Éva, Roberta Camelia de Montety...) és várja az érdeklődőket azóta is. A galéria koncepciójának a kialakításakor törekedtek arra, hogy az ne szűküljön le csak a művészeti alkotások bemutatására, hanem igényes és sokszínű kiállítás-megnyitókkel is fűszerezék azokat.

A kiállítások szervezésénél ma sincs meghatározó irányvonal. Nincsenek határok. Nincs kortárs, klasszikus vagy magyar irányvonal; az alkotók személyisége és alkotásaik azok, amelyek a szervezők érdeklődését felkeltik, így a legkülönbözőbb műfajú kiállításokat (festészet, szobrászat, grafika, fotóművészet, iparművészet) mutatnak be.

Az utóbbi években arra is törekednek, hogy a gazdagrétieknek „csináljanak” kiállításokat helyi és kerületi művészek bevonásával. Valamint az úgynevezett magas művészet mellett helyt adjanak a jó értelemben vett amatőr- és akcióművészek számára is.

Az évek során a rengeteg kiállítás mellett – kihasználva a lehetőségeket – kamara zenének, előadóesteknek, performance előadásoknak és vetélkedőknek is helyt adott a Rét Galéria.

Az előbb már említett természetjáró táborok mellett a közösségi ház kapcsolódott a Szüni-Dödő tábor programba, amelyeken kézműves foglalkozásokon vehettek részt a gyerekek. 1993 augusztusában pedig elindult az alternatív programokat kínáló napközis tábor is. A nyár végén, a lakótelepen egyre több kulcsos gyerek lófrált, ugyanis sok szülő anyagilag nem tudott gondoskodni az egész szünidő alatt gyermekük elhelyezéséről. Így a tábornak nem volt díja, a résztvevőknek hideg élelmet, BKV bérletet, diákigazolványt és fürdőruhát kellett magukkal hozni. Jó idő esetén a népművelőkkel együtt kirándultak vagy strandoltak, rossz idő esetén pedig a közösségi házban tartottak kézműves foglalkozásokat. 1997-ben keresztelték el Csellengő Tábornak.

Természetesen évközben is voltak kézműves foglalkozások, a Dörmi Klubban, ahol a kézműveskedés mellett – Koffler Gizella és Szabó István vezetésével – gyerekszínházi előadások, filmvetítések, játék, közös éneklés és mesélés is várta az érdeklődő gyerekeket és szüleiket.

Egy kis szünet az I. Diákfilmszemlén

1994. szeptember 9-11-én a Gazdagréti Községi Ház megrendezte az I. Országos Diák Film és Videó Szemlét, s a következő két évben is az intézmény volt a házigazdája a rendezvénynek. 1997-ben a „Ház a Réten” Kulturális Egyesület vette át a szervezést, s a következő években a Lágymányosi Községi Ház, majd a Budavári Művelődési Ház, jelenleg pedig az Aranytíz Kultúrház adott és ad otthont a nemes versengésnek. A Diákfilmszemle megrendezésének gondolata Merza Gábornak köszönhető, aki akkoriban a Magyar Független Film Szövetség elnökségi tagjaként a felnőtt amatőr filmszemlék szervezésében is közreműködött. E fesztiválokon merült föl, hogy szükség lenne egy olyan szemlére, ahol a fiatal filmesek is bemutatkozhatnak, és korosztályi környezetben, előzsűri nélkül vetíthetnék le a közönségnek az alkotásaikat. Az ötlet sikerét jelzi, hogy az első alkalommal mintegy 20 alkotóműhely, 95 alkotó részvételével, 104 filmmel nevezett be, s az érdeklődés azóta is töretlen a fesztivál iránt.

1995-ben kezdi meg a működését a Szülők Gazdagréti Egyesülete, amely az elkövetkező mintegy 9-10 évben rengeteg családi programot szervez: csillagászati előadásokat, Valentin napi műsoros esteket a nyugdíjasoknak, kiállításokat a Rét Galériában, illetve ismeretterjesztő hangversenyeket a Weiner Leó Zeneművészeti Szakközépiskolával közösen.

1997-ben Monszport Beáta, addigi népművelő veszi át az igazgatói posztot, s ugyanebben az évben az Eklektika Klub az Őrmezei Községi Házból áttelepül Gazdagrétre, s tavasszal egy kétnapos fesztivál keretében mutatkoznak be a helyieknek. A klub fő célja ekkoriban, a fiatal művészek számára a nyilvánosság megteremtése, bemutatkozási lehetőségek biztosítása volt.

Az Eklektika Klub és a Gazdagréti Községi Ház példamutató kapcsolatot alakít ki egymással, amelynek köszönhetően 2011-ig nagyon sok közös programot szerveztek és kölcsönösen segítették egymás munkáját, mint az majd a továbbiakban látható lesz.

1997 tavaszán a községi ház a Soros Alapítvány jóvoltából – a kerület első önkormányzati intézményeként – rálép az internetre, s elkészítteti a honlapját, amelyen az Eklektika Klub is helyet kap. Így 1998-ban az Internet. galaxis keretében megrendezett „Civilek a hálón” konferencián a klub vezetői, Farkas Zsolt és Nagy Endre társelnökök, mutatják be a közös honlapot, s előadást tartanak az akkor még újszerű – ma már nélkülözhetetlen – médium hasznosságáról.

A 90-es években délelőttönként, egészen a Trafó megnyitásáig, alternatív és táncszínházi próbákat, illetve kurzusokat tartottak a nagyteremben (pl: Berger Gyula, Kálmán Ferenc, Diane Elliot...).

A 90-es évek második felétől egyre több fiatal járt a községi házba, zenés-táncos programok, játékos esztrádműsorok követik egymást Dj. Gazdagrét és Dj. Őrmező vezetésével. A helyi fiatalok – kedvet kapva a zenéléshez – zenekarokat alapítanak (pl. Field, Las Palabras.), akiknek fellépési lehetőséget biztosít a ház.

Természetesen a gyerekekről sem feledkeznek meg, őket a Gőgös Gúnár Gedeon Gyermekjátásház várja minden hónapban kézműves foglalkozásokkal és bábelőadásokkal.

Közben az Eklektika Klub egy első hallásra furcsának tűnő tevékenységi kört is felvállal, s helytörténeti füzeteket jelentet meg először a Moszkva, majd a Baross térről. Ezt írják erről a honlapjukon: „A helytörténeti kutatások tárgyát általában a várostörténeti vagy építészeti szempontból fontos, kiemelkedő területek képezik. Azonban az emberek többségének a lakása, a hétköznapi élettere ezeken kívül esik, s egyesületünk ezek értékeire és hiáira szeretné ráirányítani a figyelmet.” 2001 őszén megjelent a „Gazdagrét” is, és valószínűleg ez volt az első helytörténeti kiadvány, amely egy fiatal lakótelepről szólt. A füzetet a Rét Galériában mutatták be.

2002-ben Jenei Ilona lesz a Gazdagréti Községi Ház igazgatója, aki egészen a 2011-es összevonásig vezeti az intézményt.

A következő években jelentős felújítások veszik a kezdetüket a házban. Új külsőt kap az épület homlokzata, megújulnak az irodák, teljesen átalakítják az előteret, a vizesblokkot, új raktárhelyiségeket alakítanak ki, valamint parkosítják az épület környezetét.

2003 szeptemberében nyílt meg a Gazdagréti Községi Számítógépes Központ, amely 2004-ben egyike lett az első eMagyarországi pontoknak a XI. kerületben. A K. Kovács János tervei alapján rendhagyó módon – szabálytalan alakú térben, ferdére vágott üveglapokkal tagolt válaszfalak között – kialakított központban nyolc szélessávú internetkapcsolattal rendelkező gép várta az érdeklődőket. S az elkövetkezendő években az internet hozzáférés biztosításán túl számítógépes képzéseket is szerveztek, elindították a Budapesti Művelődési Központtal közösen a „Kattints rá, Nagyi!” tanfolyamokat, amelyek olyan nagy sikert arattak az idősök körében, hogy „Haladó eNagyi” címmel is indítottak továbbképzéseket azok számára, akik komolyabban is szerettek volna elmélyedni a számítógép és a világháló rejtelmeiben.

Ugyanebben az évben indított az útjára az Eklektika Klub egy rendhagyó diáklapot, mint arról a Rét magazin téli száma írta: „Örömmel tájékoztatjuk Önöket, hogy 2003. november 11-én a XI. kerület Napján lapunknak kistestvére született! Szép és egészséges, a neve pedig a kREta – gazdagréti diáklap.

A kRÉTa diáklap szerkesztősége

Az újság a maga nemében egyedülálló, hiszen nem egy iskolához kötődik, hanem egy városrészhez – Gazdagréthez –, s így a szerkesztőség tagjai is két általános iskolába (Csiki+Török) járnak. A kRÉTa kéthavonta fog megjelenni, s minden gazdagréti diák ingyenesen kapja meg.

Amíg a mi lapunk a felnőttek szemével mutatja be a lakótelepet érintő eseményeket, addig a diáklap a gyerekek szemszögéből láttatja az egész világot.

A kRÉTa további különlegessége, hogy a nyomdai munkálatok kivételével, teljes egészében gyerekek készítik; ők írják és szerkesztik, s az adott számok anyagát a Szent György Szakközépiskola tanulói tördelik. A „szabadszájúságot” pedig a lap kiadója az Eklektika Klub, mint független civilszervezet biztosítja.”

A diáklap szerkesztősége a közösségi házban volt. Az újság három évig jelent meg, majd pénzhány miatt megszűnt, azonban addigra a Csiki-hegyek utcai Általános Iskola útjára indította a saját diáklapját.

A 2000-es években átalakult a Csellengő Tábor, amelyben délelőttönként a gyerekek a Gazdagréten található Kilátó Művészeti Műhelyben olyan művészeti technikákkal is megismerkedhettek, amelyeket az iskolai oktatás keretében nem feltétlenül tanulnak: aquatinta, hidegtű eljárás, rézkarc, linó, fóliakarc, üvegfestés, dobozgrafika. Természetesen a délutánok továbbra is a nyárról szóltak: strandolás, kirándulás, játék... S a tábor zárásaként, az utolsó napon a Rét Galériában, a gyerekek munkáiból kiállítást is rendeztek,

amelyet általában a kerület kulturális alpolgármestere nyitott meg, majd közölképezzgővel koccintottak az ifjú művészek egészségére.

2004-ben a XI. kerületi Önkormányzat az első Újbuda Könyvhét kulturális programjainak a szervezésével a Gazdagréti Községi Házat bízta meg.

A Gazdagréti Községi Ház közben egyre szorosabb kapcsolatot alakít ki a helyi intézményekkel és civilszervezetekkel, közös programokat szerveznek, amely 2004-ben, a mintegy fél éven keresztül zajló „20 éve az otthonunk Gazdagréti. Boldog Születésnapot!” rendezvénysorozatban csúcsonosodik ki, ahol a faültetéstől és a sportversenyektől kezdve, az utcabálon át, a komolyzenei hangversenyeken keresztül egészen a helytörténeti kiállításig terjedt a programkínálat.

2005-ben pedig a mintegy 3000 kerületi általános iskolást megmozgató az „Állam az államban, játsszunk demokráciát!” társadalomismereti játékot irányítja a közösségi ház, amelyben megmutatta, hogy egy kis intézmény is képes egy kerületi szintű projekt lebonyolítására, az együttműködő intézmények munkájának a koordinálására. A játék hatalmas sikert aratott, amelyről nem csak a helyi, hanem az országos médiumok is beszámoltak. A több hónapos játékban egy választást modelleztek le, megspékelve egy kis szellemi vetélkedővel és egy jutalomtáborral. S ez a játék volt a közösségi ház legnagyobb szabású programja, amely megérdemli, hogy részletesen leírjuk:

Februárban a Gazdagréti Községi Ház „átalakult” Diák Önkormányzat – Választási Irodává, s az iskolák 75 felső tagozatos diák támogató aláírásával regisztrálhatták magukat.

Márciusban, a résztvevő iskolákban hatfős csapatok alakultak, akik a kampányuk során próbálták elnyerni társaik bizalmát, s a helyi választások alapján, minden iskolából az első két helyezett csapat jutott tovább. Áprilisban négy helyszínen zajlottak a területi vetélkedők, ahol a csapatok a társadalomismereti és helytörténeti tudásukról adtak számot. S minden helyszínen az első három helyezett csapatból alakult egy közös csapat, amely már 2-3 iskolát képviselt.

A következő két hét a kerületi kampányé volt, mikor is a négy csapat járta az iskolákat, plakatoztak és kortes beszédeket tartottak, a csapatok polgármesterjelöltjei vitatkoztak a TV 11-ben, és Kampányzáró Nagygyűlést is rendeztek a kelenföldi Bikás dombon. Május 2-án a 16 iskolában egyszerre zajlottak a kerületi választások, amely eredményeként a listás szavazás alapján összeállt a 36 fős Képviselőtestület, akik három napos felkészítő táborba utaztak Hajdúszoboszlóra, ahol a pihenés mellett, megismerkedhettek az önkormányzatok működésével. Május

20-án tartották a képviselőtestületi ülésüket a Polgármesteri Hivatalban, ahol elfogadták az „Egyet fizet, hármat kap, avagy három extrém lépés a kerületért” programot, amely keretében egy extrém park felépítését, a kerékpárutak fejlesztését, és az iskoláknál kerékpártárolók elhelyezését javasolták a XI. kerületi Önkormányzat számára. Természetesen a diákpolgármester és a diák-alpolgármesterek találkoztak a felnőtt „kollégáikkal” is, és egy délelőtti együtt dolgoztak.

A játékban azonban nem csak egy választás menetét ismerhették meg a gyerekek, hanem mint ahogy Kerekes Sándor Bence diákpolgármester is fogalmazott: „ebben a játékban a szokásosnál jóval nagyobb szerep jutott a csapatért, iskoláért, közösségért érzett felelősségnek, s aki ezt nem értette meg, az már a kezdeteknél lemorzsolódott.”

Ősszel az „Állam az államban...” játék során kialakult baráti kapcsolatokat tovább mélyítette a ház a kerületi általános iskolákkal a TiniSztár Karaoke Énekverseny megszervezésével, ahol a felső tagozatos gyerekek mérhették össze énektudásukat a VIVA televízió sztárjainak a közreműködésével.

A nagy ívű projektek mellett az intézményben rengeteg program: tanfolyamok, rendezvények, klubok és önszerveződő közösségek működnek. A civilek egyre nagyobb mérvű szerepvállalása jelzi, hogy Gazdagréten a lokális társadalom kialakulóban van. Egyre több ember szeretné irányítani és megszervezni szabadidejét, s nem minden esetben igényli a „kész” rendezvényeket, így egyre nagyobb mértékben adott teret a közösségi ház az alulról szerveződő programoknak. Ennek köszönhetően a következő években íjász klub, egészség klub, versbarát kör, szabadidő- és kártyaklub, sakk klub, nyugdíjasklubok (Az élet szép... és Őszikék), alap és haladó szinteken működő angol nyelvi klubok, ezoterikus és még számtalan klub színesítette és napjainkban is színesíti a közösségi ház életét.

A kerületi kapcsolatok kialakítása mellett, igen nagy hangsúly helyeződött a helyi civil közösségek közötti kapcsolatépítés támogatására is, hogy megismerjék egymás tevékenységét, személyes kontaktust alakíthassanak ki (Gazdagréti Civilek Fóruma). A közösségi ház kezdeményezése olyan sikeres volt, hogy öt civil szervezet – a GKH segítségével – Gazdagréti Civilek Karácsonya címmel közös családi rendezvényt szervezett 2005-ben. Ezt a szép hagyományt azóta is ápolják.

Ugyancsak 2005-ben indul az Iai Jutsu, a hagyományos szamuráj kardrántás hivatalos magyarországi iskolája, ahol a heti edzések mellett, nyaranta egy igazi szamuráj, a Japánból érkező Komei Sekiguchi nagymester tart kurzust a tanítványoknak.

2006-ban bekerítik az intézmény teraszát, és egy mediterrán kertet alakítanak ki, ami igazi kuriózum volt a panelrengeteg közepén.

Közben egy mozgássérült fiatalembert alkalmaznak a számítógépes központban, mint IT mentort. S a munkatársak legnagyobb meglepetésére 2007. június 20-án – a Millenáris Parkban – a Gazdagréti Községi Ház veheti át elsőként a Társadalmi Szerepvállalási Díjat, amelyet a munkaerőpiacon a hátrányos helyzetbe került rétegek modellértékű foglalkoztatásáért ítélnek oda.

2007. november 11-én, a XI. kerület Napján új hagyományt indítanak az útjára: a Gazdagrét Kupa Sakkversenyt, amely mind a mai napig a ház egyik legrangosabb sporteseménye.

Ádáz küzdelem a Gazdagrét Kupáért

2008-ban elindul – a Q-Ageing Project keretében – a gazdagréti 60+ szomszédügyi önkéntes hálózat kialakítása, amelynek köszönhetően egyre több idős embert ér el a közösségi ház, akik egyre aktívabban kapcsolódnak be a programokba, illetve önállóan (persze egy kis segítséggel) fotókiállításokat, kirándulásokat és szellemi vetélkedőket szerveznek.

2009-ben az intézmény első alkalommal hirdeti meg a kerületi nyugdíjasok részére a 60+ Vers és prózáíró pályázatot, amely hatalmas sikert arat az

idősek körében. A pályamunkákat a közösségi ház "Újbuda 60+ Vers és próza" címmel kiadja egy kötetben, amelyet az érdeklődők szinte pillanatok alatt elkapkodnak. 2011-ben ismét megrendezésre került a verseny és megjelent a második kötet is.

Közben egyre több gyermek jár a közösségi házba. A bábelőadások és a kézműves foglalkozások mellett egyre több tanfolyam szól a részükre (Bukfenc, Csepp Zene, Ringató, Fantázia Gyermekek Aerobic, Fashion Dance, Akrobatikus Rock and Roll...).

2010-ben a Gazdagréti Községi Ház kap megbízást az Önkormányzattól a lakótelep legnagyobb szabadtéri rendezvénye – az addig az Újbuda TV által szervezett – Szent Iván-éji Buli megrendezésére. Amelyen a hagyományok megtartása mellett (pl. utcabál), figyelembe véve a helyi lakosság észrevételeit és elvárásait, új irányt adott a programkínálatnak: a buli és vurstli jellegű kicsit háttérbe szorítva, nagyobb hangsúlyt kapott a rendezvény családi nap vonala, illetve a nyári napfordulóhoz kapcsolódó népszokások felelevenítése. Ezt a rendezvényt, azóta is a közösségi ház szervezi.

2014-ben igen nagy siker volt a „Száncsengő” – Adventi egypercesek irodalmi pályázat vers és próza kategóriában, amelyre több mint 180 pályamunka érkezett, átlépve Budapest, Magyarország, sőt Európa határait, hiszen New Yorktól Szerbián át Székelyföldre „csilingelt” a száncsengő... s a legfiatalabb író 7 éves, míg legidősebb 83 éves volt.

2015-ben pedig a 30 éves fennállását ünnepelte a közösségi ház. Kvíz vetélkedőt szerveztek az intézmény múltjáról, valamint fotókiállítást rendeztek a három évtized legszebb pillanatairól, amelyen egy válogatást is bemutattak a Rét magazin legizgalmasabb címlapjaiból. A novemberi megnyitóra meghívták a ház régebbi dolgozóit is, akik vidáman anekdotáztak, majd egy a 80-as éveket felidéző retro disco keretében nosztalgiaízhattak a vendégek.

2016 nyarán indult útjára az Amfiteátrumi Esték hangversenysorozat, amelyen, nyolc héten át, csütörtök esténként akusztikus gitárkoncertet hallgathattak az érdeklődők a közösségi ház előtt. A hangulatos estek igen nagy sikert arattak a helyiek körében, így a tervek szerint az elkövetkező nyarakon is folytatódik a koncertsorozat.

Ugyanez év őszén – egy korábbi ötlet alapján – indította el a közösségi ház az Újbudai Junior Ki Mit Tud tehetségkutató versenyt a kerület iskolái között. Az eseményre több mint százötven nevezés érkezett, összesen tizenhét kerületi iskolából. A résztvevők az alkotóművészetek közül fotó, festmény, grafika és egyéb kategóriában indultak, az ő alkotásaikból kiállítás is nyílt a Rét Galériában. Az előadó művészetnél ének, hangszeres zene, vers és próza,

illetve egyéni és csoporttánc kategóriákban érkeztek nevezések. A kategóriákon túl korcsoport szerinti bontásban hirdettek eredményt, s a nyertes produkciók előadói a közösségi ház gálaműsorán is felléptek a nagydíjért. A továbbiakban a versengést – felváltva a 60+ program keretében szervezett Senior Ki Mit Tud versennyel – két évente fogják megrendezni.

A 2016-os Újbudai Junior Ki Mit Tud győztesei (fotó: Újbuda Média)

Albertfalvi Községi Ház 1116 Budapest, Gyékényes utca 45–47.

Az albertfalvi a legfiatalabb, s egyben a legöregebb közösségi ház Újbudán, amely az 1929-ben épült kertvárosi lakótelepen található. A többségében földszintes, kisebb hányadban egyemeletes sorházakból álló telepet az Országos Társadalombiztosító Intézet (OTI) építtette, amelyet főként a dél-budai vállalatok és a MÁV tisztviselői vettek bérbe. A városrész az épületek egyformasága ellenére, a zsebkendőnyi előkerteknek és az emberléptékű térelrendezésnek köszönhetően különös bájjal bír, s azonnal rabul ejti az idelátogatót.

A mai Albertfalvi Községi Ház kétszintes épülete valószínűleg hamarosan közösségi célokat szolgált. Visszaemlékezések szerint a háború előtt a Szociáldemokrata Párt háza volt és az emeleti részén könyvtár is működött. A később hozzáépített traktusban – ez már 1950. január 1-jével, Albertfalva önállóságának megszűntetése és a XI. kerülethez való csatolása után történt – színháztermet alakítottak ki. Itt működött a Magyar Kommunista Párt (MKP), majd az Magyar Szocialista Munkáspárt helyi szervezete, illetve a Vöröskereszt egyik albertfalvi csoportja is. Az idősebbek sok kulturális műsorra emlékeznek ebből az időből.

Albertfalvi Községi Ház

A rendszerváltozás után az épületet a XI. kerületi Önkormányzat üzemeltette, s az 1990-ben újra alakuló Albertfalvai Polgárok Köre, illetve a Vöröskereszt XI. kerületi szervezete, a Nagycsaládosok Országos Egyesületének Albertfalvi Csoportja, s az abból megalakuló Mi Családunk Egyesület is itt talált otthonra.

Időközben az önkormányzat az emeleten található két lakást értékesítette, s az árából felújította a ház földszinti részét, ahol a nagyterem mellett, klubszobák (az egyikbe később egy kávézó sarkot alakítottak ki) és iroda található. 1994-ben lett a Kamaraerdei Ifjúsági Park telephelye, s további civil szervezetek is ide költöztek (az Albertfalvi Keresztény Társas Kör Döngicselő Klubja, a Családok a Családokért Polgári Egyesület és a Létminimum Alatt Élők Társaságának kerületi szervezete).

1999-ben a közművelődési intézményrendszer átszervezésekor Fehérvári úton megszűnt a VSZM Községi Ház, illetve a Kamaraerdei Ifjúsági Parkról – amely közhasznú társaság lett – leválasztották a civil szervezetek házáat, amely 2000. január 1-jei hatállyal, Albertfalvi Községi Ház néven, részben önálló közművelődési intézmény lett. Ugyanez év augusztusában nevezték ki Csuhané Nagy Zsuzsannát igazgatónak, aki 2011-ig irányította a házat.

A kezdeti évek legfontosabb feladata az volt, hogy az épületet mind fizikailag, mind szellemileg egy barátságos közösségi házzá alakítsák át. A mintegy kulcsos házként működő intézmény állaga, berendezési tárgyai, bútorai elég siralmas állapotot mutattak. Évek óta nem volt karbantartás, felújítás. Fénytechnika szinte nem volt, a hangtechnikai berendezések amortizálódtak. A munkavégzés technikai eszközei egy faxos telefon és egy villanyírógép voltak.

Kicserélték a tetőt, a gépészeti elemeket, festettek és mázoltak. Bútorokat, számítógépet, valamint hang, fény és videotechnikai eszközöket vásároltak. Korszerűsítették a színpadot. Kialakult az új munkatársi gárda, amely öt főből (két szakmai, egy gazdasági és két technikai munkatárs) állt. Felvették a kapcsolatot a kerületben működő közösségi házakkal, az albertfalvi iskolák, óvodák vezetőivel, az albertfalvi helytörténeti gyűjteménnyel és a kerületi média munkatársaival.

A 2000-es években teljesedett ki az intézmény tevékenységi köre. 2000 októberében elindultak az első mozgásos tanfolyamok (ovis torna, zsírégető torna, kondicionáló torna) és a gyerekprogramok (kézműves foglalkozás, táncház). Ekkor indult a „Művészbemutató” is, ahol műsorral egybekötött beszélgetés keretében közismert művészeket láttak vendégül, amely sajnos az érdeklődés hiánya miatt másfél évvel később megszűnt.

Szintén ez év novemberében kezdte meg a próbáit a ház legrangosabb művészeti közössége, a Gesualdo Kamarakórus, amelyet Stimecz András kar-nagy alapított. Tagjai zeneszerető, lelkes amatőrök: van köztük többek között egyetemi hallgató, tanár, tudományos kutató, üzletember, könyvelő, mérnök. Repertoárjuk főleg reneszánsz mise-, motetta- és madrigálirodalomból, valamint XX. századi kórusművekből áll.

Gesualdo Kamarakórus

2003 decemberében a Pesti Vigadóban megrendezett III. Kodály Zoltán Kórusversenyen a „kamarakórus” kategóriában 2. helyezést értek el. 2011 októberében pedig az olaszországi Riminiben megrendezett nemzetközi kórusversenyen a 4. helyezést sikerült megszerezniük. Még ebben a hónapban megkapták az Országos Kórusminősítés legmagasabb fokozatát, a „Fesztiválkórus” címet. 2012 októberében Rómában koncertturnén vettek részt. Az „Ezredév a zenében – II. János Pál pápa tiszteletére” egyházzenei fesztivál keretében felléptek több római templomban, ünnepi hangversenyt adtak a Római Magyar Akadémián, és szentmise-szolgálatot láttak el a Szent

Péter Bazilika Magyarok Nagyasszonya kápolnájában. 2014 szeptemberében Hollandiában részt vettek a Tonen2000 Nemzetközi Kórusfesztiválon, ahol „egyházi zene” kategóriában második, „világi zene” és „népzene” kategóriában harmadik helyezést értek el.

Évente 12-15 koncertet adnak. 2011 óta egyesület keretében működnek, s az induló 12 főből mára már 21 tagú kórus lettek.

2001-ben további civil szervezetek kérték székhelyük bejegyzését a közösségi házba: Életet az Éveknek Nyugdíjas Klub, a Vöröskereszt egy újabb alapszervezete, az Albertfalvai Cukorbeteg Klubja, valamint a Zoril Alapítvány, amely cigánygyerekek tanulását és táboroztatását támogatja, valamint bejegyeztetett a Delfin Sport Táncklub is. Az egy színházteremmel működő intézményben nem volt könnyű feladat a civil szervezetek állandó és egyedi programjainak, illetve a közösségi ház saját és bérleti rendezvényeinek az összehangolása. Ugyanakkor a szervezetek számának növekedése egyre több embert hozott be a házba, akik mind jobban magukénak kezdték érezni azt, s a munkatársak is egyre jobb kapcsolatot tudtak kiépíteni velük.

2001-ben lett a közösségi ház az Albertfalvi Napok fő szervezője, mely ünnepség 1990-től az Albertfalvai Polgárok Köre kezdeményezésére a helyi civilszervezetek, majd intézmények összefogásával évente, a nyár elején megtartott, egyre bővülő városrészi ünnep volt változatos programokkal: kiállítások, irodalmi műsorok, kórushangversenyek, gyermekprogramok és családi sportversenyek, amelyet 2013-ig rendeztek meg. 2016 novemberében a közösségi ház az Albertfalvi Napokat újragondolva, megújult formában – az eredeti időpontra, Albert névnaphoz igazítva – ismét megszervezte. Igényes művészeti, színházi és zenei programokkal várta a közönséget; s a program-sorozatot – igen nagy sikerrel – az Albert Bál zárta, amelyet hagyományteremtő szándékkal rendeztek meg.

A 2000-es években hagyományteremtő rendezvényeket szerveztek és újszerű kezdeményezéseket is felkaroltak. Az Albertfalvi Napok mellett bálakat, Gyermeknapot, a civilekkel közös grill partikat és jeles évfordulókhoz köthető ünnepeket is szerveztek. A közösségi házban próbáló Fogi Színház gyermekszínpadi darabjait is itt mutatták be, igen nagy sikerrel.

Éveken át országos modellező börzét is szerveztek, ahol autó-, hajó-, repülő-motorok, alkatrészek cseréltek gazdát, vagy leltek új tulajdonosra, valamint az AKH Autóklub keretében szlalom edzéseket és ügyességi versenyeket is rendeztek, amelyeken az AKH Kupáért folyt a küzdelem. Az

utolsó versenyt a 2007-es Albertfalvi Napokon rendezték meg, mert a klub az érdeklődés csökkenése miatt sajnos megszűnt.

A kezdeti években, nyaranta színjátszó táborokat szerveztek, és többször is részt vettek a Petőfi Csarnok által támogatott Szüni-Dödő tábor programban, amely keretében a gyerekek a társastánc különböző fajtáival ismerkedhettek meg és kézügyesség-fejlesztő programokon vehettek részt. A 2000-es évek második felében pedig az ALBERTörpFALVI játszótábor várta több turnusban is az óvodás korú gyerekeket óvodapedagógusok vezetésével, amelyek időpontja az óvodai szünetekhez igazodott, ezáltal is segítve azokat a szülőket, akik nehezen tudtak volna gondoskodni a gyermekük elhelyezéséről.

A családi programok közül kiemelkedik az Al-Fa Meseház, amelyen havonta egy hétvégén báb- vagy gyermekszínházi előadások várták a gyerekeket, melyeket esetenként kiegészítettek interaktív és kézműves foglalkozásokkal. Témaválasztásaik a jeles napokhoz és ünnepekhez, illetve az azokhoz kötődő népszokásokhoz igazodtak.

Barna István alapító és Csák József az AKH Opera- és Dalstúdió művészeti vezetője (Fotó: Újbuda Média)

2005. január 30-án tartotta bemutatkozó koncertjét az AKH Opera- és Dalstúdió, amelynek szellemi atyja és 2015-ig a művészeti vezetője Barna István énekművész volt. A dalstúdió azóta is itt próbál Csák József vezetésével, és rendszeresen koncerteznek a közösségi házban, illetve sokszor hívják őket más intézmények is műsort adni. Az adott repertoárt igény szerint állítják össze, hiszen énekelnek opera- és operett áriákat, musicalt, népdalokat és magyar nótát is.

2005-től 2012-ig várta négy számítógéppel az AL-FA Net az internetezni vágyókat, s az intézmény „hivatalosan” is rálépett a világhálóra, elkészült a saját önálló honlapja. Az idősek részére számítógépes oktatásokat szerveztek, ahol azok megbarátkozhattak a számítógéppel és az internet világával. A szolgáltatásokat részben sikerült teleház jellegűvé alakítani, így a gyerekek és az idősek mellett, azok is használhatták a gépeket, akiknek munkájához, ügyeik intézéséhez segítséget jelentett az internet használata mellett, a fénymásolás és a fax küldési lehetőség biztosítása is.

Megfogalmazzák a közösségi ház szlogenjét:

*Albertfalvi Községi Ház
„a helyi kultúra kaptára”*

A 2006-os önkormányzati beszámolóban ezt írják róla: „A jelmondat reményeink szerint tükrözi, hogy a helyi közösségi hagyományok, értékek gyűjtőhelyeként, új kulturális kezdeményezések befogadásának és gondozásának helyszíneként és szakmai műhelyeként fogalmazzuk meg betölthető szerepünket.” Ezt a szellemiséget tükrözik a programok is, amelyekben többséget élveznek a helyi civilszervezetek és közösségek összejöveteli és rendezvényei, amelyekhez a ház nemcsak technikai, hanem nagyfokú szakmai segítséget is nyújt.

Megújítják a tanfolyamokat. AL-FA Mozgástudió néven átalakítják és fejlesztik a hagyományos programtípusokat, amelyek a településrészen élők egészségmegőrzését, mozgásigényét hivatottak kielégíteni. Az alakformáló tornák mellett gerinctornát indítanak a környéken élő mozgásszervi problémákkal küszködő idősebb emberek számára. A kisgyermek korúakat pedig Mesetornával várják, amely a gyerekek kondíciója és mozgás koordinációja mellett, a kommunikációs képességét és fantáziáját is fejleszti, amelyen nemcsak a kislányok, hanem a kisfiúk is szívesen vesznek részt. A babákat pedig a Baba-mama Klub keretében meghirdetett Ringató foglalkozások várják.

Hosszú évek próbálkozása után fellendül a táncélet, amely azóta is meghatározó része az intézmény programjainak. A Tánc az Egészségért Alapítvány táncművészei elindítják az AKH Társastánc Klubot, ahol három csoportban is folyik az oktatás. Ekkor kezd a Divattánc tanoda is, amelyen az oktatás a jazz-balett és a színpadi show tánc alapelemeire épül. Elindul a Salsa iskola is, amely az egyik legnépszerűbb tanfolyama az intézménynek, sőt a tagjai a kerületi szabadtéri rendezvények rendszeres vendégei, s a táncbemutatóik sikeresen népszerűsítik az iskolát és a latin táncokat. A salsa sikerén felbuzdulva ma már zumba oktatással is várják a táncos lábú fiatalokat. Az idősebbek pedig a 2008-ban indult Senior Táncrend Klubban találkozhatnak hetente egy alkalommal, amely igen kedvelt közösségi és mozgásprogrammá vált.

Az AKH Társastánc Klub bemutatója Budaörsön

2007-től 2011-ig jelent meg – kisebb-nagyobb kihagyásokkal – negyedévente az Albertfalvi MiÚjság, amely amellett, hogy a ház programjait népszerűsítette, helyt adott a városrész országgyűlési és önkormányzati képviselőinek, hogy beszámoljanak a munkájukról, illetve a helyi óvodák, iskolák, a katolikus templom és a különböző önszerveződő közösségek életét is bemutatta. Az újság 2000-2500 példányban jelent meg, amelyet igyekeztek minél több postaládába eljuttatni, de aki nem kapott belőle, az nem csak a közösségi házban, hanem több helyi üzletben is megtalálhatta és elvihette.

2008-ban bekapcsolódtak a kerületi 60+ programba, amely az Újbudán élő időskorú emberek életminőségének a javítását célozza meg. A Közösségfejlesztők Egyesületével közösen, Kaposvári Mari, a közösségi ház munkatársa vezetésével megindult Albertfalván is a senior önkéntesek hálójának kiépítése, azok megtalálása, akik aktívan részt szeretnének venni nyugdíjas közösségek kialakításában, időseknek szóló programok szervezésében, valamint azok propagálásában.

A 60+ program támogatásával jelképes áron kezdő gyógytorna csoportok indultak, amelyek résztvevői közül sokan továbbléptek, s beiratkoztak a fizetős gyógytorna foglalkozásokra is. Az önkéntesek segítségével pedig igen kedvező áru angol nyelv és számítógépes oktatásokat, sőt ingyenes szövegtanfolyamot is szerveztek.

2009 májusában elindult a 60+ Portré Pódium sorozat, amelyben olyan emberek mutattak be, akiknek az élete nyugdíjas korukban teljesedett ki, vagy kezdtek bele álmaik megvalósításába, végre új dolgokat tanulhattak meg, vagy önkéntes munkába fogtak, ezzel is mintát adva a minőségi időskor megélésének lehetőségeire. A teadélutánokat havonta egyszer rendezték meg 2011-ig.

2010 februárjában – szintén a 60+ program keretében – hirdették meg a „Nagy mesélj!” című pályázatot, melynek első szakaszában a jelentkező tizenhat mesemondó nagyszülő a környékbeli négy óvodában mérette meg magát, ahonnan a gyerekek és az óvónők tizenkét nagymamát juttattak tovább az áprilisi döntőbe, amely az egyik legkedvesebb rendezvénye volt a közösségi ház dolgozóinak. További „hozádka” volt a pályázatnak, hogy a beküldött és előadott mesék között több saját szerzemény, valamint saját gyűjtésű népmese is volt, amelyekből válogatva egy nagyon szép mesekönyvet adtak ki, melyet Gyenes Lidia albertfalvi 60+-os számítógépes grafikus és festő illusztrált.

A 2010-es esztendőben az önkormányzat visszavásárolta a felső szinten a 90-es években eladott két lakást, és így alkalmanként öltözönek, próbalelviségnek már használhattak az itt működő közösségek egy-két szobát; de a felújítására és funkcionális célú átalakítására 2012-ig várni kellett, mikor is önerőből és önkéntes munkából sikerült rendbe hozni az emeletet, ahol klubszobát, művészeti foglalkoztatót és egy többfunkciós kiállító helyiséget alakítottak ki.

Kiállítások eddig is voltak a közösségi házban – zömében Albertfalván, illetve a kerületben élő amatőr alkotók munkáiból – a nagyteremben, amely egyszerre volt áldás és átok. Hiszen a tanfolyamok és a rendezvények miatt

a tárlatokat csak időszakosan, illetve előre egyeztetett időpontokban lehetett látogatni.

2013 októberében indult a Női Sarok beszélgetéssorozat, amelynek keretében havonta egy alkalommal egy-egy a nőket érintő témával (gyereknevelés, kapcsolati problémák, karrier stb.) foglalkoznak szakértők közreműködésével.

2014 májusában rendezik meg a Gyékényes utcában, a közösségi ház előtt a Mesterségek és Művészetek Mustráját, amely a következő évtől az Albertfalvi Mustra nevet viseli, s 2016-ban már Újbuda egyik leghangulatósabb eseményévé női ki magát. Az egész napos szabadtéri rendezvényen a délelőtt a gyerekek a helyi iskolák művészeti csoportjainak a bemutatóival, bábszínházzal és kézműves foglalkozásokkal tarkítva. A délután pedig az árnyas lombok alatt a komolyabb művészeteké (táncszínház, jazz, nép- és komolyzene stb.). Közben kirakodóvásár, mesterség bemutató, helytörténeti kiállítás és egyéb izgalmas programok is várják az érdeklődőket. Este pedig, ahogy sötétedik, a fák ágai között lampionok világítanak. Kezdődik az utcából, ahol a környék apraja-nagyja együtt táncolhat egy tartalmas nap lezárásaként.

*Az Albertfalvi Mustra színpadán a Chameleon Jazz Band
(Fotó: Újbuda Média)*

2015 áprilisában az emeleti kiállítótér felveszi a Kályha Galéria nevet. S a nyár folyamán meghirdetik az „Albertfalva az otthonunk!” fotópályázatot, amelyre a helyiektől várnak felvételeket: utcaképeket, részleteket, hangulatokat, épületeket, növényeket, fényeket és árnyékokat... A beérkezett képek legjava díszíti azóta is közösségi ház előterét, folyosóját és az emeleti előadóterem falait.

Ugyancsak nyáron az Eklektika Klub – Kulturális Egyesülettel közösen indították útjára a „Zsolti bácsi konyhája” gasztrklubot, amely több mint egy klub, hiszen a havi összejöveteleken nem csak recepteket cserélnek, vagy konyhai praktikákat osztanak meg a résztvevők, hanem ételeket kóstolnak, s azok receptjeit felteszik a netre (zsoltibacsikonyhaja.blog.hu). Sőt a házban egy valóságos konyhát is berendezett a klub, amelyben a bútorok és konyhai eszközök a múlt század első felének konyhai hangulatát idézik fel.

Ősszel pedig a Gesualdo Kamarakórus Egyesülettel együttműködve szervezték meg az I. Albertfalvi Kórustalálkozót négy kórus szakmai részvételével (Gesualdo Kamarakórus, Polifónia Vegyeskar, KataPult Kamarakórus és az Imperatrix Régizenei Együttes). A közösségi házban folyó közös próbák és örömteli együttlétek mellett a kórusok a Mátyás templomban adtak ünnepi koncertet a közönségnek. A szervezők tervei szerint 2-3 évente lesz kórustalálkozó.

Decemberben pedig első alkalommal rendezték meg az Albertfalvi Közösségek Karácsonyát, amelyen a közösségi házzal kapcsolatban álló csoportokkal és civil szervezetekkel együtt ünnepeltek. Ez az összejövetel remek alkalmat kínált arra, hogy ezek a közösségek jobban megismerkedhessenek egymással, kapcsolatokat építhessenek, ezzel is elősegítve Albertfalva közösségének a megerősítését.

2016 januárjában összenyitják az emeleti tetőteret és a klubszobát, amelyekből egy kiállítótér alakítanak ki. Ugyanis az intézménybe költözik az Etele Helytörténeti Gyűjtemény, amelyet február 3-án adnak át ünnepélyes

*A szervezők beöltözve
fogadják a 2014-es indiai
nap vendégeit*

keretek között. Az első helyiségben a magyar autógyártás atyját, Csonka Jánost ismerhetjük meg. Itt a Haris testvérek magángyűjteményéből láthatóak Csonka János személyes tárgyai és mérőeszközei, valamint egy levélhordó postás tricikli méretarányos mása. Az eredeti darab az első magyar gyártású gépjármű volt, amellyel a Magyar Posta mintegy huszonöt évig levélgyűjtő szolgálatot látott el. A manzárd szobában pedig a kerület történetéhez ezer szállal kötődő Karinthy családnek állítanak emléket, Karinthy Frigyes és Karinthy Ferenc bútoraiból berendezett enteriőrrel. A szoba igazi ékköve Karinthy Frigyes íróasztala és fotelje, melyet a Petőfi Irodalmi Múzeumtól kapott letétbe az Etele Helytörténeti Gyűjtemény.

A tavalyi évhez hasonlóan, a nyáron újra meghirdetik az „Albertfalva az otthonunk!” pályázatot, de most régi családi történeteket, visszaemlékezéseket, jeles albertfalvi személyek életének bemutatását várták, amelyekből a XI. kerület Napjára egy kis kötetet is megjelentettek.

Az elmúlt esztendőben a közösségi ház nem csak szellemiségében, hanem külsőleg és belsőleg is megváltozott. Az emelet átalakítása, a videostúdió, a felújított belső terek, ablakok és spaletták, a különleges hangulatú elő- és hátsókert, a csobogó és napóra, az épület stílusához illeszkedő antik bútorok és festmények mellett a ház munkatársai bensőséges hangulatú programokkal – tematikus filmvetítések, helytörténeti beszélgetések, közös versolvasás, ételkóstolással egybekötött gasztroklub, közösségépítő pályázatok, egzotikus kultúrákat bemutató rendezvények – is várták és várják a látogatókat.

Befejezés és köszönetnyilvánítás

A közösségi házak történetét részben már publikáltam a 2014-ben megjelent Közművelődés házai Budapesten 9. kötetében, a Szakmáry Dalmával közösen összeállított „Kultúra és közművelődés Újbudán – a XI. kerületi közösségi házak története” című dolgozatban, amelyben a közösségi házak mellett az önkormányzati fenntartású galériák, helytörténeti gyűjtemények, valamint az egyéb fenntartásban működő intézmények is helyt kaptak, kiegészítve a Kulturális Városközpont koncepciójával.

Azonban fontosnak tartom, hogy a közösségi házak önállóan is megjelenjenek egy kötetben, ugyanis a XI. kerület közművelődésének a gerincét ők adják, s így Újbuda kulturális életének és történetének is meghatározó szereplői. Nem véletlenül alakult így. Hiszen a XI. kerület egymástól mind történetiségében, mind a lakosság összetételében jelentősen különböző városrészekből áll össze, amelyek sok tekintetben már-már hermetikusan (vasútvonal, autópálya) is el vannak választva egymástól. S szinte lehetetlen összehasonlítani Albertfalvát, amely 1950-ig önálló község volt, a 80-es években felépült Gazdagréttel, vagy az értelmiségi-polgári hagyományokat ápoló Szentimrevárost a rusztikus hangulatú Kelenvölgygel. Így az önkormányzat, a különböző városrészekben működő közösségi házak működtetésével, valamint az egyéb intézményekkel, szervezetekkel kötött közművelődési megállapodásokon keresztül tudja biztosítani az Újbudára oly jellemző sokszínű közösségi és kulturális életet.

Köszönöm mindazoknak, akik a munkámat szóbeli, írásbeli vagy képanyaggal segítették! Név szerint: Berek Péter, Pappné Míka Edit, Slézia Gabriella (közművelődés történet, megszűnt közösségi házak); Balogh Szuszsanna, Földi Annamária, Hadobásné Molnár Renáta, Jellinek János, Merza Gábor, Ponczók István (működő közösségi házak).

Források:

A közösségi házak szakmai beszámolója

Az Eklektika Klub honlapja: www.c3.hu/~eklektik (2016. november 15.)

A Rét újság számai

Újbuda Kulturális Koncepciója 2015

Tartalom

A XI. kerület rövid közművelődés története	5
Megszűnt közösségi házak	10
Lágymányosi Községi Ház	10
VSZM Községi Ház	13
Napjainkig működő közösségi Házak	15
Örmezei Községi Ház	15
Kelenvölgyi Községi Ház	23
Gazdagréti Községi Ház	31
Albertfalvi Községi Ház	44
Befejezés és köszönetnyilvánítás	55
Források	55